Model mjerenja informacijske pismenosti

Jovanović Glavaš, Iskra

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:439712

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Diplomski studij informatologije

Iskra Jovanović Glavaš

Model mjerenja informacijske pismenosti

Diplomski rad

Mentor doc.dr.sc. Boris Badurina

Osijek, 2018

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Diplomski studij informatologije

Iskra Jovanović Glavaš

Model mjerenja informacijske pismenosti

Diplomski rad

Područje društvenih znanosti, polje informacijskih i komunikacijskih znanosti, grana knjižničarstvo

Mentor doc.dr.sc. Boris Badurina

Osijek, 2018

Sadržaj

Sažetak: ... 4

Ključne riječi: informacijska pismenost, metoda mjerenja, ACRL standardi, studenti ... 4

1. Uvod ... 5

2. Informacijska pismenost u informacijskom društvu ... 6

2.1. Važnost poznavanja informacijske pismenosti ... 8

3. Modeli i standardi za informacijsku pismenost ... 10

3.1. Standard informacijske pismenosti za visoko obrazovanje (Information Literacy Compentency Standards for Higher Education (ACRL)) ... 11

4. Instrument istraživanja ... 13

5. Izrada modela ... 16

5.1. Demografska pitanja ... 16

5.2. Pitanja rađena prema ACRL standardima ... 17

5.2.1. Standard 1: Određivanje prirode i obuhvata informacijske potrebe ... 17

5.2.2. Standard 2: Učinkovit i djelotvoran pristup potrebnoj informaciji ... 25

5.2.3. Standard 3: Kritičko vrednovanje informacije i njezinih izvora te ugradnja odabranih informacija u postojeći korpus znanja i vrijednosni sustav ... 32

5.2.4. Standard 4: Svrhovito korištenje informacijom, individualno ili u skupini ... 38

5.2.5. Standard 5: Razumijevanje ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovo etičko i legalno korištenje ... 40

6. Provođenje pilot projekta ... 43

7. Analiza rezultata ... 44

7.1. Analiza rezultata prema pitanjima ... 44

7.2. Analiza rezultata s obzirom na hipoteze ... 48

8. Zaključak ... 51

9. Literatura ... 52

10. Prilozi ... 54

Sažetak:

Rad predstavlja pokušaj izrade modela istraživanja razine informacijske pismenosti koji bi bio primjenjiv u sustavima visokog obrazovanja. Za potrebe izrade novog modela ispitivanja informacijske pismenosti provedeno je pilot istraživanje na studentima preddiplomskih i diplomskih studija na Filozofskom fakultetu u Osijeku, pretežito na odsjecima Informatologije i Psihologije. Istraživanje koje je provedeno imalo je za cilj provjeriti valjanost nove metode te odgovoriti na hipoteze koje su pretpostavljene logičnim zaključivanjem. Instrument je izrađen prema Standardima informacijske pismenosti za visoko školstvo (Association of College & Research Libraries – ACRL) te istraživanju koje je provedeno prema istim standardima u Quebecu. U radu je opisan sam pojam informacijske pismenosti te cjelokupni proces izrade metode. Analizirani su standardi te su iz njih izvedena određena pitanja dok su druga pitanja preuzeta iz istraživanja provedenog u Quebecu te su osuvremenjena i prilagođena. Postavljene su hipoteze kako su studenti Informatologije informacijski pismeniji od studenata Psihologije te kako su studenti viših godina pismeniji od studenata nižih godina studija. Obje hipoteze su opovrgnute jer su obje studijske grupe podjednako informacijski pismene, dok je ustanovljeno kako su obje grupe informacijski pismenije od studenata na drugim odsjecima. Također se pokazalo kako nema statistički značajne razlike među različitim godinama studija. S obzirom na dobivene rezultate predloženo je kako dalje razraditi ovu metodu te što je potrebno dodatno istražiti kako bi se poboljšala i naknadno preispitala ova metoda istraživanja.

Ključne riječi: informacijska pismenost, metoda mjerenja, ACRL standardi, studenti

1. Uvod

Suvremeno društvo pred pojedinca stavlja sve teže izazove u svakodnevnom snalaženju. Manuel Castells suvremeno društvo kakvo mi poznajemo definira pojmovima informacijsko doba i umreženo društvo.[1]

Cynthia J. Alexander i Lreslie A. Pal u djelu „Digitalna demokracija“[2] navode da zahvaljujući globalnim medijima, internetu i informatizaciji društva dolazi do zgušnjavanja i umrežavanja društva te da Informacijske tehnologije zgušnjavaju prostor i vrijeme.

U članku „Infromacijsko društvo = Globalizacija?“, Srđan Lukačević opisao je: „Informacijska i komunikacijska tehnologija omogućava ljudima neprestan pristup informacijama i znanju, bilo gdje u svijetu. Omogućava razne nove aktivnosti te nove načine obavljanja starih aktivnosti. Upravo zbog toga, digitalna revolucija posjeduje potencijal za brzo širenje informacije i mogućnost utjecaja na svačiji život. Informacijski izvori potrebni su za sve vrste čovjekovih aktivnosti i poslova, od obrazovanja, znanosti, politike pa do razonode i zabave.“[3]

Informacijsko doba je suvremenom, digitalnom društvu napravilo velike izazove na koje treba odgovoriti. Došlo je do ubrzanog širenja količine informacija te je tehnologija rapidnim iskoracima iznalazila rješenja za pohranu, organizaciju i pristup sve većem broju informacija. Mnoštvo informacija predstavlja izazove društvu i pojedincu. U informacijskom društvu, svaki pojedinac mora imati pravo na pristup informaciji kako bi mogao unaprijediti svoj život te zadovoljiti osobne potrebe i potrebe suvremenog poslovanja. Suvremeno okruženje nameće cjeloživotnu potrebu za informiranošću i ažurnim informacijama ukoliko želimo promicati ekonomsku neovisnost i kvalitetu postojanja. Usvajanjem informacijske pismenosti osoba stječe osnovne vještine potrebne za preživljavanje u informacijskom dobu. Informacijski pismena osoba zna kako pronaći, evaluirati i efikasno koristiti informacije za rješavanje problema ili donošenje odluka bez obzira o izvoru informacije. Kako bi se omogućio razvoj informacijskog društva i stvorilo informacijski pismene građane, potrebno je uvesti koncept informacijske pismenosti u obrazovne i nacionalne programe.[4]

---

[1] Usp. Castells, Manuel. Informacijsko doba. Zagreb: Golden marketing, 2000.
[2]Usp. Alexander, Cynthia J.; Pal, Leslie A. Digitalna demokracija. Osijek; Zagreb, Split : Panliber, 2001. str. 12.
[3]Usp. Lukačević, Srđan. Informacijsko društvo = Globalizacija?. URL: http://www.gskos.unios.hr/wp-content/uploads/2017/01/246_Lukacevic_2015_1-2.pdf (2017-09-09)
[4]Usp. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report. URL: http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential (2015-03-21)

2. Informacijska pismenost u informacijskom društvu

Informacijska pismenost je pismenost koja je danas nužna za preživljavanje i normalno funkcioniranje u suvremenom svijetu. Rast suvremenih tehnologija i telekomunikacije dovelo je do stvaranja informacijskog društva. Ono je temeljeno na znanju i informacijama te orijentirano na tehnološki razvoj. Informacijsko društvo je oblik društvene organizacije u kojoj su informacija i informacijski procesi izvor produktivnosti i rasta u naprednom društvu.[5] Manuel Castells navodi kako su države poput Japana, Španjolske, Kine, Brazila i Sjedinjenih Američkih Država informacijska društva jer su ključni procesi generacije znanja, ekonomske produktivnosti, političke/vojne moći i komunikacije putem medija duboko transformirani informacijskom paradigmom i spojeni na globalne mreže bogatstva, moći, simbola koji djeluju po informacijskoj logici.[6] Prema navedenome, može se zaključiti da je informacija danas postala resurs koji Dora Sečić definira kao skup podataka s pripisanim značenjem, osnovni element komunikacije, koji, primljen u određenoj situaciji, povećava čovjekovo znanje.[7]

U zaključku svoga rada Srđan Lukačević vrlo je jasno sažeo važnost informacijske pismenosti danas navodeći: „…informacijska pismenost omogućava pojedincu bržu dostupnost do traženih informacija pomažući mu da u stanju opće globalizacije bude konkurentan na tržištu rada. Informacijska pismenost priprema pojedinca na povezivanje, interakciju i korištenje dostupnih informacija jer današnje društvo uvjetuje informacijsku pismenost kao jednu od važnih sastavnica opće pismenosti. Ona uključuje razumijevanje i uporabu informacija korištenjem suvremenih tehnologija.“[8]

Informacijska pismenost kao koncept i ideja pojavila se početkom 70-ih godina 20. stoljeća razvojem informacijskih tehnologija, a termin je prvi puta upotrijebio Paul Zurkovski 1974. godine.[9] On je informacijsku pismenost povezao sa učinkovitim korištenjem informacija u radnom okruženju, ponajprije prilikom rješavanja problema.[10]

Pitanje o tome što znači biti pismen u informacijskom društvu postavila je autorica Carol Collier Kuhlthau u svom radu iz 1987. godine. U njemu navodi kako je informacijska pismenost usko

[5]Usp. Žugić, Zoran. Informacijsko društvo. Beograd: Kairos, 1988. str. 33
[6]Usp. Castells, Manuel. Uspon umreženog društva. Zagreb: Golden marketing, 2000. str. 55-56.
[7]Usp.Sečić, Dora. Informacijska služba u knjižnici. Lokve: Naklada Benja, 2006. Str. 9.
[8]Usp. Lukačević, Srđan. Informacijsko društvo = Globalizacija?. URL: http://www.gskos.unios.hr/wp-content/uploads/2017/01/246_Lukacevic_2015_1-2.pdf (2017-09-09)
[9]Usp. Jokić, Andrea; Koljenik, Dragana; Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: Pilot-istraživanje. Str. 65. URL: http://www.hkdrustvo.hr/vbh_arhiva/vbh_2016_3-4/VBH_3-4_2016_63-92.pdf (2017-09-12)
[10]Usp. Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Informacijska pismenost: teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008. Str. 21.

vezana uz pojam funkcionalne pismenosti koji znači da osoba ima sposobnost čitati i koristiti informacije esencijalne za svakodnevni život. Uz to osoba mora biti sposobna prepoznati vlastitu informacijsku potrebu te pretraživati informacije kako bi mogla donijeti informiranu odluku. [11]

Nataša Hoić-Božić navodi kako je informacijska pismenost uviđanje potrebe za informacijom te posjedovanje znanja o tome kako naći, procijeniti i iskoristiti najbolje i najnovije informacije koje su na raspolaganju kako bi se riješio određeni problem ili donijela kakva odluka. Ona u svom radu navodi 5 ključnih sposobnosti:

- prepoznavanje potrebe za informacijom
- pronalaženje informacije
- analiza i vrednovanje informacije
- korištenje informacije
- objavljivanje informacija[12]

Jedna od najčešće korištenih definicija je definicija Američkog knjižničarskog društva (ALA) iz 1989. godine: „Informacijski pismeni ljudi su oni koji su naučili kako učiti. Znaju kako učiti jer znaju kako je znanje organizirano, kako pronaći informacije te kako koristiti informacije na taj način da drugi mogu učiti iz njih. To su ljudi pripremljeni za cjeloživotno učenje zato što uvijek mogu pronaći potrebite informacija za svaki postavljeni zadatak ili odluku.“[13]ALA (American Library Association) navodi kako je učenje činjenica loša zamjena za poučavanje ljudi kako učiti tj. pružanje vještina s kojima mogu locirati, evaluirati i efektivno koristiti informacije za bilo koju svrhu te je potrebno preoblikovanje procesa učenja. Takav proces učenja bi aktivno uključivao studente u procese:

- razumijevanja kada imaju potrebu za informacijom
- prepoznavanje informacije koja im treba za određeni problem
- pronalaženje potrebne informacije i evaluacija te informacije
- organizacija informacije
- efikasna upotreba te informacije za određeni problem[14]

Pojam informacijska pismenost usko je vezan uz pojam informatičke pismenosti koji Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova (IFLA) definira kao znanje i vještine

[11]Usp. Kuhlthau, C.C. Information Skills for an Information Society: A Reviewof Research. Str. 8. URL: http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED297740.pdf (2016-09-09)
[12]Usp. Hoić – Božić, Nataša. Razvoj informacijske pismenosti studenata kroz izradu seminarskih radova. URL: http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/2 *(2015-03-21)*
[13]Usp. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report. URL: http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential (2015-03-21)
[14]Isto.

potrebne za razumijevanje informacijske i komunikacijske tehnologije, uključujući hardver, softver, sustave, mreže i ostale komponente računalnih i telekomunikacijskih sustava.[15]

Đođe Nadrljanski definira informatičku pismenost kao sposobnost korištenja računala i računalnih programa te informacijsku pismenost smatra nadređenim pojmom.[16] Sonja Špiranec navodi kako se uz informacijsku pismenost često se spominju termini poput računalne, medijske, internetske ili digitalne pismenosti, koji su sve srodni, ali različiti koncepti.[17] D. Bawden u svom radu o informacijskoj i digitalnoj pismenosti u koncepte suvremene pismenosti osim informacijske ubraja medijsku, knjižničnu, informatičku i digitalnu pismenost. On navodi da se informacijska pismenost bavi sadržajem, a informatička pismenost se odnosi na tehnologiju, infrastrukturu i tehnološko znanje. Informacijski pismena osoba mora biti informatički pismena, ali informatički pismena osoba ne mora nužno posjedovati vještine informacijske pismenosti.[18]

2.1. Važnost poznavanja informacijske pismenosti

Informacije su danas postale veliki dio posla i svakodnevnice i još je Wurman u 1989. godini napisao kako „Dnevno izdanje New York Timesa sadrži više otisnutih informacija nego što ih je jedan Englez iz 17. stoljeća mogao vidjeti tokom cijeloga života.“[19] ALA je u završnom izvješću predsjedničkog odbora na temu informacijske pismenosti napisala: “Informacijska pismenost je vještina potrebna za preživljavanje u Informacijskom dobu. Umjesto utapanja u mnoštvu informacija koje poplavljuju njihove živote, informacijski pismene osobe znaju kako pronaći, evaluirati i efikasno koristiti informacije da bi riješili određeni problem ili donijeli

[15]Usp. Gudelines on Information Literacy for Lifelong Learning, 2006. URL: https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf (2017-09-09)
[16]Usp. Nadrljanski, Đorđe. Informatička pismenost i informatizacija obrazovanja. URL: https://hrcak.srce.hr/file/14157(2017-09-15)
[17]Usp. Špiranec, Sonja. Informacijska pismenost: ključ za cjeloživotno učenje.// Edupoint 17, 3(2003). URL: http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1.html(2017-09-09)
[18]Usp. Bawden, David. Information and digital Literacies; a review of concepts.// Journal of documentation. 57 (2)2001. URL: http://arizona.openrepository.com/arizona/bitstream/10150/105803/1/bawden.pdf (2017-09-09)
[19]Usp. Wurman, Richard Saul. Information anxiety. New York: Doubleday, 1989. Citirano prema: Doyle, Chritina. Information Literacy in a Information Society: A Concept for the Information Age, Lipanj 1994. URL: http://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=Z1IJ6A97WnsC&oi=fnd&pg=PA1&dq=information+literacy+definition+ala+1989&ots=cANr1L3bJe&sig=dgtJ60ofokffTjoGi5MpeMt0OCE&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false 8 (2016-09-09)

odluku – bez obzira na to dobivaju li informaciju iz računala, knjige, vladine agencije, filma ili bilo kojeg broja drugih mogućih izvora.“[20]

Jedna od najvažnijih zadaća visokog školstva je razvijati cjeloživotne učenike. Ustanove za visoko obrazovanje trebaju naučiti polaznike kako učiti i time stvaraju temelje za napredovanje svojih polaznika u budućim karijerama te stvaraju informirane građane kao članove zajednice u kojoj žive. Informacijska pismenost je vrlo važan segment u cjeloživotnom učenju. Učenjem informacijske pismenosti uči se evaluirati, upravljati, te pravilno koristiti informacije te se razvijaju vještine kritičkog razmišljanja i zaključivanja.[21] UNESCO-va definicija informacijske pismenosti najbolje objašnjava njezinu važnost, te navodi kako je ona „svjetionik informacijskog društva, koji osvjetljava put prema razvoju, prosperitetu i slobodi“.[22]

[20]Usp. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report. URL: http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential (2015-03-21)
[21]Isto
[22]Usp. UNESCO. URL: http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/information-literacy(2017-09-09)

3. Modeli i standardi za informacijsku pismenost

Autorice knjige „Informacijska pismenost: Teorijski okvir i polazišta“[23], u poglavlju o modelima i standardima informacijske pismenosti, nude prikaz različitih modela i standarda učestalo korištenih u literaturi te objašnjavaju nastanak i razvoj istih.

Od samog pojavljivanja pojma informacijske pismenosti tijekom 1970. godina do danas nastalo je mnoštvo modela i standarda koji nude okvir za interpretaciju te praktičnu implementaciju informacijske pismenosti. Modeli koji su nastali čine teorijski okvir, dok standardi omogućuju testiranje i vrednovanje informacijske pismenosti.

Kao teorijski okvir informacijske pismenosti spominju se modeli informacijske pismenosti (model pretraživanja C. C. Kuhlthau, model prikupljanja bobica M. Bates, relacijski model C. Bruce) i primjeri kontekstualnih modela (model šest velikih vještina, SCONUL model, TFPL model informacijskog pretraživanja na radnom mjestu).

Autorice navode kako su standardi: “…obično usmjereni na definiranje karakteristika informacijski pismenog pojedinca ili studenta, uz taksativno navođenje svojstava, atributa, procesa, znanja, vještina, stavova ili uvjerenja koje takav pojedinac treba izgraditi.“[24]

U svijetu se razvilo mnoštvo standarda koje su izradile knjižnice, profesionalna tijela ili institucije formalnog obrazovanja u svrhu implementacije koncepta informacijske pismenosti u praksi. Same standarde su autorice podijelile na slijedeći način:

1. Primarno i sekundarno obrazovanje (Information Power Standards - standard Američkog udruženja školskih knjižničara i udruženja obrazovnih komunikacija i tehnologija)
2. Akademska razina (Information Literacy Competecy Standards for Higher Education – Standard Američkog udruženja za visokoškolske knjižnice)
3. Generički standardi (IFLA Standard te nacionalni standardi)

Kroz usporedbu navedenih standarda autorice zaključuju kako: “Sadržajnu okosnicu standarda čine pristup, vrednovanje i korištenje, dok su vještine, primjerice organizacija ili priopćavanja na prvoj razini istaknuti u okviru modela primjenjivih na višim razinama obrazovne vertikale, što je i logično zbog sve tješnje povezanosti informacijske pismenosti s

[23]Šipranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Modeli i standardi informacijske pismenosti. // Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta / Sonja Špiranec; Mihaela Banek Zorica. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008. str. 49-80.
[24]Šipranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008. str. 50.

disciplinarnim kontekstom… Standardi su po svojim općim svojstvima integralni, kontinuirani i iterativni."[25]

Za potrebe ovog istraživanja koristiti će se Information Literacy Competecy Standards for Higher Education[26], budući da su izrađeni za potrebe akademske razine koja je ciljana skupina ispitanika ovog istraživanja.

3.1. Standard informacijske pismenosti za visoko obrazovanje (Information Literacy Compentency Standards for Higher Education (ACRL))

Standard informacijske pismenosti za visoko obrazovanje (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) napravilo je Američko udruženje za visokoškolske knjižnice (ACRL) 2000. godine. Standarde je pregledala komisija za ACRL standarde i odobreni su od strane upravnog odbora udruge za sveučilišne i istraživačke knjižnice (ACRL) 18. siječnja 2000. godine na zimskom sastanku ALA-e u San Antoniju u Texasu. Standardi su u listopadu 1999. godine odobreni od strane američke asocijacije za visoko obrazovanje (American Association for Higher Education) te u veljači 2004. godine od vijeća samostalnih sveučilišta (Council of Independent Colleges).[27]

Špiranec i Banek Zorica za ove standarde navode: „Riječ je o svojevrsnoj Magni Carti informacijske pismenosti, daleko najutjecajnijem standardu koji je preveden na nekoliko jezika. Čini ga 5 osnovnih standarda, 22 pokazatelja i ukupno 86 ishoda učenja. Dokument vrlo detaljno razrađuje elemente koji se mogu koristiti za ocjenjivanje i vrednovanje stečene razine informacijske pismenosti te mu je svrha opisati klaster sposobnosti koji je zajednički svim disciplinama i razinama obrazovanja, iako je primarno zamišljen kao standard za akademsko okruženje."[28]

Autorice iznose kako se osnovni standardi informacijske pismenosti svode na :

1. Prepoznavanje i opisivanje informacijske potrebe
2. Učinkovit i djelotvoran pristup potrebnoj informaciji
3. Kritičko vrednovanje informacije i njezinih izvora te ugradnja odabranih informacija u vlastiti korpus znanja i vrijednosni sustav

[25]Isto. Str. 80.
[26]Usp. Information Literacy Competecy Standards for Higher Education, 2000. URL: http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency (2015-03-17)
[27]Isto.
[28]Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008. str. 63.

4. Svrhovito korištenje informacijom, individualno ili u skupini
5. Razumijevanje ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovo etičko i legalno korištenje[29]

[29]Isto. str. 63.

4. Instrument istraživanja

Svrha ovog istraživanja je kreiranje valjane metode ili modela za potrebe istraživanja informacijske pismenosti koja će biti primjenjiva za daljnja istraživanja. Kako bi se preispitala valjanost modela za cilj pilot projekta postavljena je potvrda hipoteza i analiza trenutnog stanja informacijske pismenosti na odsjeku informacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku i komparacija znanja sa odsjekom psihologije na istom fakultetu.

Standard informacijske pismenosti za visoko obrazovanje navodi pokazatelje ponašanja informacijski pismenih studenata te iz toga slijedi pretpostavka da bi se najtočniji podatci o količini znanja dobili primjenom nekoliko metoda istraživanja.

Najcjelovitija procjena znanja i vještina informacijske pismenosti dobila bi se proučavanjem i promatranjem studenata u interakciji s kolegama i profesorima (metoda promatranja), ispitivanjem stavova studenata (anketa) te testom koji studentima daje konkretne zadatke koje trebaju riješiti.

Budući da je cilj ovog rada stvoriti metodu istraživanja koja će relativno brzo donijeti zadovoljavajuće rezultate koji će dati okvirnu sliku stanja znanja studenata u području informacijske pismenosti, metodu promatranja možemo isključiti. Metodom ankete od studenata ne možemo saznati poznaju li kompletan proces pretraživanja informacija, već samo njihovo osobno mišljenje o vlastitom znanju te je potrebno napraviti test sa primjerima situacija s kojima se mogu susretati u procesu pretraživanja.

Za potrebe ovog istraživanja napravljen je primjerak testa koji u sebi ima pojedina anketna pitanja sa unaprijed zadanim odgovorima te zadatke koje studenti trebaju riješiti. Iako nam takva metoda ne može donijeti točno saznanje o informacijskoj pismenosti studenata, pretpostavka je da će dati dovoljno dobar uvid u stvarno stanje znanja studenata prema kojem se može raditi plan informacijskog opismenjavanja studenata. Radi provjere primjenjivosti i valjanosti ove metode istraživanja informacijske pismenosti u sami test dodana su demografska pitanja kako bi odgovorila na postavljenje hipoteze.

Pretpostavka je da će studenti informacijskih znanosti, s obzirom veliki broj kolegija koji pokrivaju kompletno znanje i primjenu informacijske pismenosti, riješiti ovaj test s boljim rezultatima od ostalih odsjeka. Druga pretpostavka je da će studenti viših godina imati bolje rezultate od studenata nižih godina zbog dobivenog znanja na kolegijima i iskustva izrade samostalnih seminarskih radova. Kao kontrolu valjanosti ove metode istraživanja postavljene su dvije hipoteze:

1. Studenti Informatologije informacijski su pismeniji od studenata psihologije
2. Studenti viših godina studija informacijski su pismeniji od studenata nižih godina studija

Pitanja u testu biti će koncipirana prema glavnim temama i pokazateljima koje navode ACRL standardi.

Kao predložak za kreiranje pitanja ovog ispitivanja korišteno je istraživanje koje je rađeno radi prikupljanja podataka o informacijskoj pismenosti studenata na sveučilištu u Quebecu[30]. Cilj tog istraživanja bio je dobiti realnu sliku o informacijskoj pismenosti studenata kako bi se s obzirom na to mogle poboljšati usluge knjižničara te kako bi knjižnice mogle pridonijeti savjetovanju pri integraciji informacijske pismenosti u sveučilišnom kurikulumu. Za istraživanje na sveučilištu u Quebec-u kreirana je radna skupina sastavljena od niza stručnjaka te je upitnik testiran prije provođenja samog istraživanja, a samo istraživanje je opravdalo svoju svrhu.

Pitanja iz ovog testa potrebno je osuvremeniti i lokalizirati. S obzirom da su pitanja dobro sastavljena, u ovom istraživanju iskorištena su pojedina pitanja u izvornom obliku s prijevodom, dok su druga pitanja osuvremenjena i izmijenjena tako da ispunjavaju svoju svrhu. Istraživanje provedeno u Quebecu je postavilo 20 pitanja koja daju uvid u pojedine vještine pretraživanja koje studenti imaju. Temelj za pitanja su 5 glavnih tema koje se nalaze u standardima koje je objavila Association of College and Research Libraries (ACRL) te su pitanja raspoređena na sljedeći način[31]:

1. Identifikacija koncepta - 3 pitanja na temu značajnih riječi
2. Strategija pretraživanja – 5 pitanja na temu odabira ključnih riječi, Booleovih operatora, indeksa pretraživanja i kontroliranog rječnika
3. Tip dokumenata - 3 pitanja o tipu dokumenata
4. Alati za pretraživanje – 5 pitanja o katalozima knjižnica, bazama podataka, tražilicama i metatražilicama
5. Korištenje rezultata – 4 pitanja o čitanju bibliografskih referenci/citata, bibliografija, evaluaciji informacija pronađenih na internetu i etičkom korištenju informacija

Možemo primijetiti da u sklopu ovog istraživanja nisu istražena sva područja informacijske pismenosti koja su navedena u standardima informacijske pismenosti za visoko obrazovanje te je potrebno napraviti metodu koja bi kompletnije ispitala vještine studenata.

[30]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf (2015-05-08)
[31]Isto.

Za model istraživanja predložen ovim radom, autorica je usporedila pitanja iz istraživanja provedenog u Quebecu sa ACRL standardima. Zaključak usporedbe je da se testom kakav je napravljen u Quebecu mogu ispitati samo određeni elementi informacijske pismenosti koji se temelje na naučenom znanju i vještinama koje studenti koriste prilikom pisanja vlastitih radova. U tom istraživanju većina pitanja je koncipirana tako da daje uvid u znanje studenta o mogućim izvorima informacija te potrebnom konceptu i vještini za pretraživanja informacija. Može se zaključiti da je istraživanje napravljeno tako da se sazna jesu li studenti dovoljno informacijski pismeni za samostalno pisanje znanstvenih radova koje se od njih zahtjeva tijekom školovanja.

U istraživanju u Quebecu u usporedbi s ACRL standardima obrađeni su djelomično Standard 1 (Određivanje prirode i obuhvata informacijske potrebe) i Standard 2 (Učinkovit i djelotvoran pristup potrebnoj informaciji) te ponešto iz Standarda 3 (Kritičko vrednovanje informacije i njezinih izvora te ugradnja odabranih informacija u postojeći korpus znanja i vrijednosni sustav), ali nisu obrađeni Standard 4 (Svrhovito korištenje informacijom, individualno ili u skupini) i Standard 5 (Razumijevanje ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovo etičko i legalno korištenje).

Cilj ovog rada je napraviti model koji će implementirati svih 5 standarda i biti sveobuhvatan po pitanju ispitivanja informacijske pismenosti te biti primjenjiv ne samo na populaciju studenata nego i šire.

5. Izrada modela

U ovom modelu istraživanja kombinirana su pitanja nastala iz prijevoda ACRL standarda, praktična pitanja u obliku testa koja su preuzeta iz istraživanja u Quebecu te demografska pitanja koja služe za provjeru hipoteza u pilot istraživanju radi provjere valjanosti metode te zbog pronalaženja najpogodnijeg načina vrednovanja rezultata.

Kako istraživanje u Quebecu nije obuhvatilo sve segmente informacijske pismenosti predložene ACRL standardima, za potrebe izrade ovog modela, preformulirani su u pitanja svi pokazatelji navedeni u standardima.

Analizom dobivenih pitanja, ustanovilo se da su neka pitanja vrlo slična, pokrivaju isto područje znanja, mogu se ispitati bolje putem zadataka ili nisu primjenjiva u našem sustavu školstva zbog angažmana studenata.

Usporedbom istraživanja u Quebecu i pitanja dobivenih direktnom primjenom pokazatelja ACRL standarda, ustanovljeno je kako određena pitanja u obliku zadataka koje su primjenjivali u Quebecu daju odgovore za više pokazatelja iz ACRL standarda. Budući da je cilj modela dobiti realnu sliku o znanju informacijske pismenosti, a ne mišljenje ispitanika o vlastitom znanju, prednost su dobila pitanja u obliku zadataka. Kroz pitanja u obliku zadataka dobivamo realniju sliku o stvarnom znanju ispitanika te su kraća i jednostavnija za ispunjavanje od pitanja anketnog tipa.

Pojedina pitanja su skraćena ili u potpunosti izbačena zbog prevelike sličnosti s drugim pitanjem te se pokušalo stvoriti model koji nema previše pitanja zbog jednostavnosti ispunjavanja i motivacije ispitanika. U konačnici je sastavljen upitnik od 21 pitanja koji je kombinacija ankete i zadataka i pokriva sva područja propisana ACRL standardima.

U nastavku je opisano kako su ta pitanja definirana i vrednovana te što iz njih saznajemo.

5.1. Demografska pitanja

Demografska pitanja za potrebe ovog istraživanja su pitanja o smjeru i godini studija. Planirani uzorak za provedbu pilot projekta trebali su biti studenti 1. i 3. godine preddiplomskih studija Informatologije i Psihologije te studenti 2. godine diplomskih studija Informatologije i Psihologije. Ideja je bila uzeti studente 1., 3. i 5. godine studija kako bi se dobila jasnija distinkcija o usvojenim znanjima iz područja informacijske pismenosti tijekom studija. Kod studenata 1. godine saznali bismo s kojom količinom predznanja dolaze na fakultet nakon

završene srednje škole. Kod studenata 3. godine dobili bismo saznanja o tome koliko im je znanje informacijske pismenosti prije pisanja završnog rada te kod studenata 5. godine saznajemo koliko su informacijski pismeni prije pisanja diplomskih radova.

1. pitanje je pitanje o nazivu studija te je ostavljen prostor za upisivanje odgovora. Ovaj odgovor nije bio unaprijed definiran budući da se nije moglo sa sigurnošću odrediti hoće li ispitanici biti sa studija na kojima se planirao provoditi pilot projekt.

U 2. pitanju predefinirani su odgovori te su ponuđene sve godine studija bez obzira na planirani uzorak sa 1., 3. i 5. godine studija. To je napravljeno zbog mogućnosti da se u pilot projekt naknadno uključe studenti drugih godina studija ovisno o mogućnostima provedbe.

5.2. Pitanja rađena prema ACRL standardima

Redoslijed pitanja napravljen je prema redoslijedu ACRL standarda koji su složeni prema logičnom redoslijedu kojim radimo određeno istraživanje ili rad. Sva pitanja postavljena su tako da se ispitaniku ponudi hipotetska situacija kako bi se izbjeglo ili što je moguće više smanjilo subjektivno odgovaranje ispitanika. Za potrebe ovog rada preuzet je prijevod ACRL standarda od Sonje Špiranec i Mihaele Banek Zorice iz knjige „Informacijska pismenost: Teorijski okviri i polazišta“.[32]

5.2.1. Standard 1: Određivanje prirode i obuhvata informacijske potrebe

Pokazatelj 1: Informacijski pismen student definira i artikulira informacijsku potrebu

Ishodi učenja:

a) Savjetuje se s nastavnikom i sudjeluje u diskusijama, skupnom radu, diskusijskim listama u svrhu prepoznavanja istraživačke teme
b) Postavlja hipotezu i iskazuje pitanja na temelju informacijske potrebe
c) Konzultira opće informacijske izvore u svrhu upoznavanja teme
d) Definira ili modificira informacijsku potrebu u svrhu fokusiranja pitanja
e) Prepoznaje ključne koncepte i pojmove koji opisuju informacijsku potrebu
f) Svjestan je da se informacije mogu kombinirati s izvornim idejama, eksperimentima i/ili analizom u svrhu stvaranja nove informacije

[32]Šipranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Informacijska pismenost : teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008. str. 64-73.

Pitanje 3: Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje kada trebate raditi vrlo važan seminar na slobodnu temu iz nekog područja koje ste obrađivali na nastavi.

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Savjetujem se s nastavnikom i kolegama kako bih prepoznao/la moguću temu za svoj seminar	□	□	□	□	□
2. Razmišljam o tome što želim reći u svom seminaru i postavljam si pitanja o tome što trebam saznati da bih napisao/la seminar	□	□	□	□	□
3. Prikupljam opće podatke o području koje trebam obraditi kroz seminar	□	□	□	□	□
4. Definiram si koje i kakve su mi informacije potrebne za pisanje seminara	□	□	□	□	□
5. Razmišljam o tome trebam li napraviti vlastito istraživanje kako bih stvorio/la nove informacije koje ću koristiti u seminaru	□	□	□	□	□

Razrada pitanja: Ispitaniku je postavljena hipotetska situacije te se od njega traži da procjeni u kojoj mjeri on čini određene postupke. Naglašeno je da se odnosi na vrlo važan seminar kako bi se ispitanika navelo da razmišlja o traženoj kvaliteti vlastitog rada. Cilj je da si ispitanik može zamisliti da je to npr. seminar koji je u velikoj mjeri sastavni dio ocjene na kolegiju i mora biti kvalitetno izrađen. Pretpostavka je da motivacija i ozbiljnost pojedinih ispitanika u radu može ovisiti o važnosti zadatka. Tvrdnje koje ispitanik označuje su nastale preuzimanjem ishoda učenja za pokazatelj broj 1 te su preformulirani u pitanja tako da odgovaraju postavljenoj hipotetskoj situaciji.

Objašnjenje pitanja: Iz odgovora ispitanika možemo saznati u kojoj mjeri ispitanik definira i artikulira svoju informacijsku potrebu. Pretpostavka je da će ispitanici koji su informacijski pismeniji označavati odgovore sa uvijek da ili uglavnom da.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

Pitanje 4: Kako bih se upoznao s temom o kojoj znam vrlo malo, osim Google-a, prvo ću konzultirati (odaberite jedan odgovor):

☐ Časopis
☐ Enciklopediju (online ili tiskana enciklopedija)
☐ U bazi podataka
☐ Knjigu
☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje 4. preuzeto je iz istraživanja u Quebecu gdje je navedeno kao pitanje pod brojem 5[33] i prema njihovom istraživanju pripada grupi pitanja o tipu dokumenata te je navedeno da je svrha pitanja saznati znaju li studenti da se enciklopedija može koristiti kako bi se pobliže upoznali s određenom temom. Preuzeto pitanje prerađeno je tako da je u pitanje uključena pretpostavka kako će studenti prvo koristiti tražilicu Google jer je to, prema mišljenju autorice, određena navika suvremenog društva. Osim toga u istraživanju iz kojeg je preuzeto pitanje 12.3% posto ispitanika je izabralo opciju da sami upišu nešto drugo čime se koriste te je 76.7% ispitanika napisalo „Internet" bez daljnjih objašnjenja. Za potrebe ovog istraživanja iz originalnog pitanja izbačen je odgovor koji omogućava ispitaniku da vlastitim riječima napiše ukoliko koristi nešto drugo, zbog lakšeg i bržeg ispunjavanja te brže obrade podataka. Drugi odgovor je osuvremenjen tako što se kao dodatan opis definiralo da se misli na online i tiskane enciklopedije jer danas možemo pronaći online verzije enciklopedija koje su zbog lakoće pristupa i pretraživanja često u upotrebi te ova metoda nije isključivo vezana za građu koju ispitanik može pronaći u knjižnici.

Objašnjenje pitanja: Ovo pitanje referira se na ishod učenja Standarda 1, Pokazatelja 1, o tome konzultira li se ispitanika sa općim informacijskim izvorima u svrhu upoznavanja teme te saznajemo poznaje li ispitanik vrste izvora i koje informacije može iz njih dobiti te zna li svoje znanje svrsishodno koristiti. Najtočniji odgovor na ovo pitanje je „Enciklopedija" jer nam nudi opći pregled određenog područja. Odgovor „Časopis" je dobar odgovor, ali u časopisu saznajemo informacije koje su vezane uz specifičnu temu i ne dobivamo pregled područja, tj. daje nam previše specifične informacije. Odgovor „Baza podataka" također je u redu jer nam daje poveznice na različite izvore, ali ne dobivamo sažete informacije onoga što trebamo kao i kod časopisa. Odgovor „Knjiga" može biti dobar, budući da u knjigama možemo pronaći uvode u određena područja, ali često sadrže puno više informacija nego enciklopedije pa se ne može brzo pronaći potrebne informacije.

[33]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 43. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf(2016-08-28)

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Enciklopediju (online ili tiskana enciklopedija) = 5, Knjigu = 2, U bazi podataka = 2, Časopis = 2, Ne znam = 1.

Pitanje 5: Morate koristiti bazu podataka o psihologiji kako biste pronašli podatke o temi "Utjecaj obiteljskih odnosa na akademske rezultate osnovnoškolskih učenika". Koju ćete kombinaciju riječi upotrijebiti? (odaberite jedan odgovor)

- ☐ obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola
- ☐ obiteljski odnosi, akademski rezultati
- ☐ utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati
- ☐ utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Ovo je pitanje pod brojem 6 u istraživanju iz Quebeca[34] koje je preuzeto u potpunosti te prevedeno na hrvatski jezik.

Objašnjenje pitanja: Svrha ovog pitanja je da se sazna koliko ispitanici mogu dobro razlikovati važnost pojmova za njihovo istraživanje i jesu li sposobni prepoznati ključne koncepte i pojmove koji opisuju njihovu informacijsku potrebu. Najbolji odgovor je prvi odgovor (obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola) jer su obuhvaćena u pretrazi sva 3 ključna koncepta. Drugi odgovor u sebi ne sadrži jednu od ključnih riječi, dok je problem sa trećim i četvrtim odgovorom taj da ispitanici ne prepoznaju razliku između bitnih riječi za pretraživanje i onih manje bitnih jer su odabrali „utjecaj“ kao ključnu riječ za svoje pretraživanje.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani prema na sljedeći način: obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola = 5, obiteljski odnosi, akademski rezultati = 2, utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati = 2, utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola = 3, Ne znam = 1.

Pokazatelj 2: Osoba koja je informacijski pismena razlikuje tipove i formate potencijalnih informacijskih izvora

Ishodi učenja:

a) Zna kako se informacija formalno i neformalno proizvodi, organizira i diseminira

[34]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 35. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

b) Prepoznaje da se znanje može organizirati u discipline što utječe na način pristupa informacijama
c) Prepoznaje vrijednost i razlikuje izvore različitih formata (multimedija, baze podataka, mrežno odredište, audio/videozapisi, knjige)
d) Prepoznaje svrhu i auditorij za potencijalne izvore (npr. popularni u odnosu na znanstvene izvore, recentna u odnosu na povijesnu građu)
e) Razlikuje primarne i sekundarne izvora prepoznajući kako njihovo korištenje i važnost variraju u pojedinim disciplinama
f) Shvaća da se informacija ponekad mora konstruirati iz sirovih podataka dostupnih u primarnim izvorima

Pokazatelj 3: Informacijski pismena osoba razmatra troškove i korisnost pribavljanja određene informacije

Ishodi učenja

a) Utvrđuje raspoloživost potrebnih informacija te donosi odluke o uključivanju izvora koji nisu lokalno dostupni (npr. međuknjižnična posudba, nabava slika, videa, teksta, zvuka)
b) Razmatra izvedivost usvajanja novog jezika (stranog jezika ili jezika struke) ili vještine u svrhu prikupljanja informacija ili razumijevanja nekog konteksta
c) Definira realan plan i rokove za prikupljanje potrebnih informacija

Pitanje 6: Trebate pomoći kolegi koji studira medicinu da napiše rad i prezentaciju o *utjecaju konzumacije kave na krvni tlak*. Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje.

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. U jučerašnjim novinama bio je članak o pretjeranoj konzumaciji kave pa ću pronaći taj članak i koristiti ga za potrebe rada	□	□	□	□	□
2. Pokušavam pronaći baze podataka koje su stručne za područje medicine	□	□	□	□	□

3. Pokušavam pronaći najnovije članke i istraživanja na tu temu	□	□	□	□	□
4. Za definicije temeljnih pojmova savjetujem kolegi korištenje enciklopedija i knjiga	□	□	□	□	□
5. Pokušavam pronaći mrežne stranice na kojima se nalaze informacije na tu temu, ali pri tome provjeravam jesu li stranice vjerodostojne i iznose li provjerene i dokazane podatke	□	□	□	□	□
6. Razmišljam gdje pronaći materijale za prezentaciju (slike, audio/video zapisi, tablice, dijagrami i slično), koji bi vizualno potpomogli prezentaciji tog rada	□	□	□	□	□
7. Predlažem kolegi da napravi vlastito istraživanje (npr. Mjerenje tlaka prije i poslije ispijanja kave) kako bi dobio nove informacije koje može uključiti u svoj rad	□	□	□	□	□
8. Kolega je izjavio kako u njegovoj knjižnici nemaju knjigu koja mu je potrebna pa mu savjetujem korištenje usluge međuknjižnične posudbe i neka provjeri postoji li ta knjiga u online izdanju	□	□	□	□	□
9. Budući da ne poznajem stručne riječi iz područja medicine, razmišljam o pregledavanju tezaurusa na bazama podataka kako bih što lakše pronašao/la potrebne pojmove ili pitam kolegu da mi objasni sinonime i riječi koje se koriste vezano uz tražene pojmove	□	□	□	□	□
10. Razgovaram s kolegom o tome koliko vremena ima za izradu seminara i prezentacije te se dogovaramo do kada treba pronaći potrebne informacije	□	□	□	□	□

Razrada pitanja: Pitanje je nastalo primjenom ishoda učenja iz pokazatelja 2 i 3 preoblikovanih u određene situacije s kojima se ispitanik može susresti. Pitanje je postavljeno tako da ispitanik ne poznaje temu koju treba istražiti te treba primijeniti svoje znanje i vještine vezane za informacijsku pismenost. Kada bi se ishodi učenja direktno preveli u pitanja od ispitanika bismo dobili njegovo subjektivno mišljenje o vlastitom znanju te je zbog toga

postavljeno situacijsko pitanje tako da ispitanik ne razmišlja o tome koliko je njegovo znanje, nego kako riješiti problem s kojim se suočio.

Objašnjenje pitanja: Postavljene tvrdnje na koje ispitanik treba odgovoriti u kojoj mjeri nešto čini za svrhu imaju pokazati njegovo znanje u pokazateljima 2 i 3. Prva tvrdnja ukazuje na to zna li ispitanik kako se informacije formalno i neformalno proizvode, organiziraju i diseminiraju te prepoznaje li svrhu i auditorij za potencijalne izvore (npr. popularni u odnosu na znanstvene izvore). Tvrdnje 2 i 3 daju odgovore na to koliko je osoba svjesna da je znanje organizirano prema različitim disciplinama koje svaka za sebe imaju različit pristup informacijama. Osim toga daju odgovore vezane uz standard 2, pokazatelj 1 jer osoba odabire najprimjerenije istraživačke metode ili sustave za pretraživanje informacija pošto je za medicinu karakteristično što se informacije prikupljaju testiranjima i eksperimentima te treba tražiti najrecentnije podatke. Tvrdnja broj 4 odgovara na to u kojoj mjeri ispitanik razlikuje primarne i sekundarne izvore te zna koja je njihova primjena u različitim područjima. Peta tvrdnja pokazuje svjesnost ispitanika o relevantnosti izvora. Šesta tvrdnja se odnosi na prepoznavanje vrijednosti i različitosti različitih formata. Sedma tvrdnja se odnosi na ishod učenja u kojem ispitanik shvaća da se ponekad informacija mora konstruirati iz sirovih podataka. Tvrdnje 8, 9 i 10 objašnjavaju pokazatelj 3 prema ishodima učenja a), b) i c), istim redoslijedom.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovana prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Za prvo potpitanje najbolji odgovor je „Uvijek ne“, a najlošiji „Uvijek da“. Za ostala potpitanja najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

Pitanje 7: Kako bih pronašao/la posljednje informacije o zloporabi droga, konzultirat ću (odaberite jedan odgovor):

- ☐ Knjigu
- ☐ Časopis
- ☐ Enciklopediju
- ☐ Rječnik
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja provedenog u Quebecu. U njihovom istraživanju pitanje je navedeno pod brojem 17[35] i svrstano u grupaciju pitanja o

[35]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 44. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

vrstama dokumenata. Pitanje je prevedeno sa engleskog jezika te je izbačen odgovor koji omogućava ispitanicima upisivanje vlastitog odgovora.

Objašnjenje pitanja: Iz odgovora koje ispitanik odabere možemo saznati koliko poznaje vrste dokumenata i jesu li svjesni da u časopisu mogu pronaći najrecentnije podatke. Točan odgovor na ovo pitanje je časopis jer su časopisi izvori najrecentnijih podataka. Ovo pitanje daje nam uvid poznavanje informacijske pismenosti prema Pokazatelju 2, a odnosi se ponajviše na ishode učenja c) i d).

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Časopis = 5, Knjigu = 2, Enciklopediju = 1, Rječnik = 1, Ne znam = 1.

Pitanje 8:Što od navedenoga opisuje članke objavljene u znanstvenom časopisu? (moguće odabrati više odgovora)

- ☐ Informacije su napisane za laike
- ☐ Ima popis citirane literature
- ☐ Opisana je metoda istraživanja
- ☐ Uredništvo ga je procijenilo prije objave
- ☐ Ništa od navedenog
- ☐ Ne znam

Razrada pitanje: Pitanje je preuzeto iz istraživanja u Quebecu, gdje je navedeno kao pitanje pod brojem 22[36]. Pitanje je preuzeto u potpunosti te je prevedeno.

Objašnjenje pitanja: U navedenom istraživanju pitanje je svrstano pod kategoriju pitanja o vrsti dokumenata, u ovom slučaju odnosi se na znanstvene časopise. Svrha pitanja je saznati razlikuju li ispitanici znanstvene časopise od popularnih časopisa. Vrlo je važno da ispitanici ne miješaju te dvije vrste izvora informacija jer prema pokazatelju 2 informacijski pismena osoba prepoznaje svrhu i auditorij za potencijalne izvore (npr. popularni u odnosu na znanstvene izvore) te razlikuje formalne od neformalnih izvora informacija. U ovom pitanju ponuđeno je 6 odgovora od kojih su točni odgovori: „Ima popis citirane literature“, „Opisana je metoda istraživanja“ te „Uredništvo ga je procijenilo prije objave“. Ukoliko ispitanici izaberu neki od točnih odgovora zajedno sa netočnim odgovorom, možemo zaključiti kako ispitanik djelomično poznaje kakvu vrstu informacija može dobiti iz znanstvenih časopisa. Vrlo je važno da ispitanici koji trebaju pisati znanstvene radove poznaju osnovne koncepte pisanja znanstvenog rada.

[36]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 45. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Uredništvo ga je procijenilo prije objave = 5, Ima popis citirane literature = 3, Opisana je metoda istraživanja = 4, Informacije su napisane za laike = 1, Ništa od navedenog =1, Ne znam = 1.

Pokazatelj 4: Informacijski pismena osoba revidira prirodu i obuhvat informacija

Ishodi učenja:

a) Ponovno razmatra inicijalnu informacijsku potrebu u svrhu razjašnjenja, revidiranja ili redefiniranja pitanja
b) Opisuje kriterije korištene pri donošenju odluka ili tumačenja izbora

Za Pokazatelj 4 nije napravljeno zasebno pitanje jer logičnim slijedom postupaka svatko u procesu traženja literature pregleda pronađenu literaturu i zatim odabire ono što je svrsishodno radu ili traži druge izvore.

5.2.2. Standard 2: Učinkovit i djelotvoran pristup potrebnoj informaciji

Pokazatelj 1: Informacijski pismena osoba odabire najprimjerenije istraživačke metode ili sustave za pretraživanje informacija

Ishodi učenja:

a) Prepoznaje i primjenjuje istraživačke metode
b) Istražuje prednosti i primjenjivost raznih istraživačkih metoda
c) Ispituje opseg, sadržaj i organizaciju sustava za pretraživanje informacija
d) S obzirom na istraživačku metodu ili sustav za pretraživanje informacija odabire učinkovite i djelotvorne načine za pristup informacijama

Za Standard 2, Pokazatelj 1 nije napravljeno zasebno pitanje budući da kroz pitanje broj 6 možemo saznati u kojoj mjeri ispitanik djeluje u skladu s ishodima učenja za ovaj pokazatelj.

Pokazatelj 2: Informacijski pismena osoba postavlja i primjenjuje učinkovite strategije pretraživanja

Ishodi učenja:

a) Razvija plan istraživanja prema istraživačkoj metodi
b) Prepoznaje ključne riječi, sinonime i srodne pojmove

c) Odabire kontrolirani rječnik specifičan za disciplinu
d) Konstruira strategiju pretraživanja korištenjem naredbi primjenjivih u odabranom sustavu (npr. Booleovi operatori, kraćenje, operatori približnosti, kazala itd.)
e) Primjenjuje strategiju u raznim sustavima za pretraživanje korištenjem raznih sučelja i tražilica s različitim naredbenim jezicima, protokolima i parametrima pretraživanja
f) Provodi pretraživanje korištenjem istraživačkih postupaka primjerenih disciplini

Pitanje 9: Kada pretražujem specijalizirane baze podataka o svojoj temi, preporučljivo je koristiti terminologiju karakterističnu za tu bazu podataka. Kako bih ustanovio/la te pojmove, konzultirat ću (odaberite jedan odgovor):

☐ Rječnik
☐ Tezaurus
☐ Internet pretraživač
☐ Ne znam

Razrada pitanja: Ovo pitanje je pitanje iz istraživanja u Quebecu pod brojem 14[37] koje su smjestili u kategoriju o strategijama pretraživanja. Pitanje je prevedeno te su izbačeni odgovori „Ideogram" i odgovor koji nudi mogućnost upisivanja vlastitog odgovora.

Objašnjenje pitanja: Svrha ovog pitanja je saznati jesu li ispitanici upoznati sa pojmom tezaurusa te jesu li svjesni da imaju mogućnost koristiti se njime prilikom pretraživanja baza podataka. Tezaurus je najbolji odgovor jer nudi popis poželjnih termina koji se koriste za određeno područje u bazi podataka. Rječnik kao odgovor nije loš, ali nije povezan sa određenim alatom za pretraživanje te ne može ukazati koji se pojmovi koriste u određenom alatu za pretraživanje. Ovo pitanje se odnosi na Pokazatelj 1, Ishode učenja c) i d) te Pokazatelj 2, Ishode učenja c). Na neki način ovo pitanje nudi nam odgovor i za Pokazatelj 4 koji nalaže da informacijski pismena osoba prilagođava svoju strategiju pretraživanja ako je to potrebno.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Tezaurus = 5, Rječnik = 2, Internet pretraživač = 1, Ne znam = 1.

[37]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: StudyofIncoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 41. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Pitanje 10: Morate napisati seminar o temi *"Liječenje depresije"*. Koja će vam strategija pretraživanja dati najmanji broj dokumenata? (odaberite jedan odgovor)

- ☐ depresija i psihoterapija
- ☐ depresija ili psihoterapija ili antidepresivi
- ☐ depresija i psihoterapija i antidepresivi
- ☐ depresija
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Ovo je pitanje koje se u istraživanju provedenom u Quebecu nalazi pod brojem 18[38]. U navedenom istraživanju, ovo je pitanje smješteno u kategoriju o strategijama pretraživanja. Pitanje je prevedeno te je izbačen odgovor koji nudi mogućnost upisivanja vlastitog odgovora zbog praktičnosti ispunjavanja upitnika i analize rezultata.

Objašnjenje pitanja: Svrha pitanja je saznati znaju li ispitanici pravilno koristiti Booleove operatore prilikom pretraživanja. Točan odgovor je „depresija i psihoterapija i antidepresivi" budući da bi takvim upitom dobili najmanji mogući broj dokumenata koji bi u sebi sadržavali sva tri pojma. Odgovor „depresija ili psihoterapija ili antidepresivi" je osim odgovora „Ne znam" najmanje točan budući da bi takvim formuliranjem upita dobili najveći broj dokumenata. Ovo pitanje se odnosi na Pokazatelj 2, Ishod učenja d).

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: depresija i psihoterapija i antidepresivi = 5, depresija i psihoterapija = 2, depresija = 1,depresija ili psihoterapija ili antidepresivi = 1, Ne znam = 1.

Pitanje 11: Koristili ste riječi "*poslovna pisma*" u pretrazi kataloga knjižnice. Računalo nije pronašlo niti jedan dokument. Što zaključujete? (odaberite jedan odgovor)

- ☐ Knjižnica nema dokumenata o toj temi
- ☐ Nisam koristio/la prave riječi
- ☐ Svi su dokumenti o ovoj temi već posuđeni
- ☐ Sustav je pao
- ☐ Ne znam

[38]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 42. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Razrada pitanja: Ovo pitanje je korišteno u istraživanju iz Quebeca pod brojem 4[39]. U navedenom istraživanju pitanje je smješteno u kategoriju o strategiji pretraživanja. Kao i kod prethodnih pitanja izbačen odgovor koji nudi mogućnost upisivanja vlastitog odgovora.

Objašnjenje pitanja: Svrha ovog pitanja je ustanoviti jesu li ispitanici svjesni da ne koriste pravilne pojmove u svome upitu te da trebaju koristiti sinonime kako bi dobili pravilne rezultate. Pravilan odgovor je „Nisam koristi/la prave riječi" jer postoji mogućnost korištenja pojma poslovna korespondencija umjesto poslovna pisma. U istraživanju provedenom u Quebecu napominju kako su često nailazili na studente koji ne znaju što učiniti kada u svom pretraživanju ne dobiju niti jedan ili vrlo malo odgovora. Također navode, kako su ostali ponuđeni odgovori situacije koje su vrlo rijetko moguće te smatraju kako bi ispitanici mogli vrlo lako logički zaključiti odgovor. Ovo pitanje se odnosi na Pokazatelj 2, Ishod učenja b).

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani prema na sljedeći način: Nisam koristio/la prave riječi = 5, Knjižnica nema dokumenata o toj temi = 2, Svi su dokumenti o ovoj temi već posuđeni = 1, Sustav je pao = 1, Ne znam = 1.

Pitanje 12: Kako bih pronašao/la više dokumenata o svojoj temi, mogu u pretragu uključiti sinonime. Za povezivanje tih sinonima koristim (odaberite jedan odgovor):

- ☐ AND
- ☐ + (znak plus)
- ☐ NOT
- ☐ OR
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja rađenog u Quebecu te je tamo navedeno kao pitanje broj 11[40] te je kao i prethodno pitanje svrstano u pitanja o strategiji pretraživanja. Kao i kod ostalih pitanja izbačen je odgovor koji omogućava ispitaniku upisivanje odgovora.

Objašnjenje pitanja: Svrha ovog pitanja je saznati poznaju li ispitanici Booleovu logiku. Kroz ovo pitanje možemo saznati znaju li ispitanici pravilno koristiti operator „OR". Ovo pitanje se odnosi na Pokazatelj 2, Ishod učenja d) i e). Točan odgovor na ovo pitanje je odgovor „OR" jer tom naredbom govorimo sustavu da traži dokumente koji sadrže jedan ili više pojmova iz upita.

[39]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 38. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf
[40]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 39. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: OR = 5, AND = 1, + (znak plus) = 1, NOT = 1, Ne znam = 1.

Pitanje 13: Kako biste pronašli sve dokumente o *Margaret Atwood* u katalogu knjižnice, pretraživao/la bih prema (odaberite jedan odgovor):

- ☐ Naslovu
- ☐ Izdavaču
- ☐ Temi
- ☐ Autoru
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja u Quebecu gdje je navedeno kao pitanje broj 13[41] te je smješteno u kategoriju strategije pretraživanja. Kao i kod ostalih pitanja izostavljen je odgovor koji nudi mogućnost vlastitog upisivanja odgovora.

Objašnjenje pitanja: Ovo pitanje ukazuje nam na to jesu li ispitanici upoznati sa poljima pretraživanja koja im se nude u različitim pretraživačima ili u ovom slučaju katalogu knjižnice. Od ispitanika se očekuju da nađu dokumente o određenoj temi te je to i točan odgovor. Ovo pitanje ukazuje na Pokazatelj 1, Ishod učenja d) te Pokazatelj 2, Ishode učenja a) i e).

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Temi = 5, Naslovu = 1, + Autoru = 1, Izdavaču = 1, Ne znam = 1.

Pokazatelj 3: Informacijski pismena osoba pretražuje informacije online ili izravno koristeći se raznim metodama

Ishodi učenja:

a) Koristi se raznim sustavima za pronalaženje informacija u različitim formatima
b) Koristi se raznim klasifikacijskim drugim sustavima (npr. Signature i kazala) u svrhu lociranja informacijskog izvora u knjižnicama ili drugim ustanovama
c) Koristi se specijaliziranim online ili mjesno dostupnim službama (npr. Međuknjižnična posudba, profesionalna udruženja, stručnjaci, praktičari)
d) Koristi se upitnicima, pismima, intervjuima te drugim oblicima istraživanja u svrhu pronalaženja primarnih informacija

[41]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 40. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Pitanje 14: U kojoj mjeri se navedene tvrdnje odnose na vas u trenutku kada pretražujete online ili izravno koristeći razne metode?

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Koristim razne sustave za pronalaženje informacija u različitim formatima	☐	☐	☐	☐	☐
2. Koristim se raznim klasifikacijskim i drugim sustavima (npr. Signature i kazala) u svrhu lociranja informacijskog izvora u knjižnicama ili drugim ustanovama	☐	☐	☐	☐	☐
3. Koristim specijalizirane online ili mjesno dostupne službe (npr. Međuknjižnična posudba, profesionalna udruženja, stručnjaci, praktičari)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Koristim upitnike, pisma, intervjue te druge oblike istraživanja u svrhu pronalaženja izravnih informacija potrebnih za moj rad	☐	☐	☐	☐	☐

Razrada pitanja: Ovo pitanje je preoblikovano direktno iz Pokazatelja 3 i Ishoda učenja tako da su tvrdnje postavljene u prvom licu jednine. U potpitanju broj 4 umjesto „…u svrhu pronalaženja primarnih informacija.“ koristi se „…u svrhu pronalaženja izravnih informacija potrebnih za moj rad.“, radi jednostavnijeg razumijevanja pitanja. Pretpostavka je da ne poznaju svi ispitanici pojam „primarne informacije“ koji se koristi na području informacijskih znanosti te bi to moglo otežati ispunjavanje testa ili dovesti do nerazumijevanja pitanja.

Objašnjenje pitanja: Ovim pitanjem saznajemo u kojoj mjeri ispitanik radi sve ono što se očekuje od informacijski pismene osobe prilikom pretraživanja ili pronalaženja primarnih informacija koje trebaju za vlastiti rad. Osobe koje su informacijski pismene na ovo pitanje bi trebale odgovarati sa odgovorima „Uvijek da“ ili „Uglavnom da“.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovana prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

Pokazatelj 4: Informacijski pismena osoba prilagođava strategije pretraživanja ako je to potrebno

Ishodi učenja:

a) Procjenjuje količinu, vrsnoću i relevantnost rezultata pretraživanja u svrhu utvrđivanja potrebe za alternativnim sustavima ili metodama
b) Uočava praznine u pronađenim informacijama i utvrđuje potrebu za promjenom strategije
c) Ponavlja pretraživanje ako je potrebno

Za ovaj pokazatelj nije napravljeno zasebno pitanje, već na neke Ishode učenja odgovore nalazimo u pitanjima 9 i 15. U objašnjenjima tih pitanja navedeno je da se odnose na ovaj pokazatelj.

Pokazatelj 5: informacijski pismen student izlučuje i zapisuje informacije, upravlja njima i informacijskim izvorima

Ishodi učenja:

a) Između raznih tehnologija odabire najpogodniju za postupak ekstrakcije informacija (npr. copy/paste, fotokopirni stroj, skener)
b) Stvara sustav za organizaciju informacija
c) Razlikuje tipove citiranih izvora te razumije i prepoznaje elemente citata
d) Bilježi pertinentne elemente informacijskog navoda za sljedeće pozivanje na njih
e) Koristi razne tehnologije za upravljanje odabranim i organiziranim informacijama

Pitanje 15: Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje kada ste napravili pretraživanje i dobili rezultate.

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Procjenjujem količinu, vrsnoću i relevantnost rezultata pretraživanja kako bih shvati/la je li potrebno istražiti druge sustave ili metode ili napraviti drugačiju strategiju pretraživanja	□	□	□	□	□
2. Ponavljam pretraživanje ako je potrebno	□	□	□	□	□

3. Stvaram sustav prema kojem organiziram dobivene informacije radi lakšeg snalaženja među njima (npr. Bilješkama, organizacijom članaka u foldere i slično)	□	□	□	□	□
4. Bilježim si bitne elemente određenog navoda kako bih se mogao kasnije pozvati na njega	□	□	□	□	□
5. Koristim razne tehnologije za upravljanje odabranim i organiziranim informacijama	□	□	□	□	□

Razrada i objašnjenje pitanja: Pitanje je formulirano tako da je ispitaniku dana hipotetska situacija u kojoj je ispitanik napravio pretraživanje i dobio određenu količinu informacija. Potpitanja su izvedena iz Pokazatelja 4 i 5. Iz Pokazatelja 4 preformuliran je Ishod učenja a) tako da bude lakše razumljiv ispitaniku. Ishod učenja b) istog pokazatelja je izbačen jer se u njemu samo konstatira potreba koja je iskazana u ishodu c). Vrlo je mala razlika u ishodima b) i c) te je zbog smanjenja broja pitanja i jasnoće pitanja ubačen samo ishod c). Od Pokazatelja 5 preuzeti su Ishodi učenja b), d) i e). Oni su preformulirani tako da budu što jasniji i jednostavniji ispitaniku. Izbačeni je ishod učenja a) jer je logično da ispitanik koristi najpogodniju vrstu tehnologije za ekstrakciju informacije. Ishod učenja c) nije uvršten u ovo pitanje jer odgovorom ispitanika ne bismo dobili realne rezultate pošto bi ispitanik morao raditi samoprocjenu vlastitog znanja te se kroz pitanja vezana za Standard 3 od ispitanika saznaje više o tome na koji način citira izvore. Ispitanici koji su informacijski pismeniji trebali bi ona ovo pitanje odgovarati sa „Uvijek da“ ili „Uglavnom da“.

Vrednovanje pitanja: Odgovori su bodovani prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

5.2.3. Standard 3: Kritičko vrednovanje informacije i njezinih izvora te ugradnja odabranih informacija u postojeći korpus znanja i vrijednosni sustav

Pokazatelj 1: Informacijski pismen student sažima glavne ideje koje izlučuje iz prikupljenih informacija

Ishodi učenja:

a) Čita tekst i odabire glavne ideje

b) Mijenja tekstualne formulacije izražavajući ih vlastitim riječima i točno odabire podatke
c) Odabire dijelove teksta koje će doslovno citirati

Pokazatelj 2: Informacijski pismen student iskazuje i primjenjuje inicijalne kriterije za vrednovanje informacija i informacijskih izvora

Ishodi učenja:

a) Preispituje i uspoređuje informaciju iz raznih izvora u svrhu procjene pouzdanosti, vjerodostojnosti, točnosti, autorstva, pravovremenosti i gledišta
b) Analizira strukturu i logiku potpornih argumenata ili metoda
c) Uočava predrasude, prijevare i manipulaciju
d) Svjestan je kulturoloških, fizičkih i drugih okruženja unutar kojih nastaju informacije te prepoznaje utjecaj konteksta na tumačenje informacija

Pokazatelj 3: Informacijski pismena osoba sintetizira glavne ideje u svrhu konstrukcije novih koncepata

Ishodi učenja:

a) Prepoznaje međuovisnost koncepata i kombinira ih u potencijalno korisne izvorne teze uz potporne argumente ili dokaze
b) Proširuje inicijalnu sintezu i apstrahira je u svrhu donošenja novih hipoteza
c) Koristi se računalom i drugom tehnologijom za ispitivanje interakcije ideja i drugih fenomena

Pokazatelj 4: Informacijski pismen student uspoređuje novo znanje s ranijim znanjima u svrhu uočavanja dodane vrijednosti, proturječja ili drugih specifičnih obilježja informacija

Ishodi učenja:

a) Utvrđuje dali informacija zadovoljava istraživanje ili informacijsku potrebu
b) Koristi se svjesno odabranim kriterijima u svrhu utvrđivanja kontradikcija ili potvrde informacija pronađenih u drugim izvorima
c) Izvodi zaključke na temelju prikupljenih informacija
d) Testira teorije uz pomoć tehnika koje se inače koriste u nekoj disciplini
e) Utvrđuje moguću točnost preispitujući izvore podataka, ograničenje alata i strategija za prikupljanje informacija te razložnost donesenih zaključaka
f) Integrira novu informaciju s prijašnjim informacijama ili znanjima
g) Odabire informacije koje nude dokaze za određenu problematiku

Pokazatelj 5: Informacijski pismen student utvrđuje da li novo znanje utječe na njegov vrijednosni sustav i pomiruje razlike u gledištima

Ishodi učenja:

a) Istražuje razna gledišta pronađena u literaturi
b) Odluke o prihvaćanju ili odbacivanju gledišta

Pokazatelj 6: Informacijski pismen student kroz raspravu s drugim pojedincima, stručnjacima i praktičarima pokazuje da razumije i zna protumačiti informacije

Ishodi učenja:

a) Sudjeluje u diskusijama u učionici i drugdje
b) Sudjeluje u elektroničkim komunikacijskim forumima posvećenima određenoj problematici (elektronička pošta, raspravišta, brbljaonice)
c) Traži mišljenje stručnjaka raznim mehanizmima (intervju, elektronička pošta)

Pokazatelj 7: Informacijski pismen student utvrđuje treba li revidirati inicijalni upit

Ishodi učenja:

a) Određuje dostatnost izvorne informacije ili donosi odluke o njezinoj nadogradnji
b) Pregledava strategije pretraživanja i uvrštava dodatne koncepte ako se to pokaže potrebnim
c) Pregledava korištene izvore za pronalaženje informacija te prema potrebi uključuje druge

Pitanje 16: U kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vas kada koristite pronađene izvore za svoj rad?

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Glavne ideje izražavam vlastitim riječima i točno odabirem podatke koje prenosim	□	□	□	□	□
2. Odabirem dijelove teksta koje ću doslovno citirati	□	□	□	□	□

3. Uspoređujem informacije iz raznih izvora u svrhu procjene pouzdanosti, vjerodostojnosti, točnosti, autorstva, pravovremenosti i gledišta	□	□	□	□	□
4. Uočavam predrasude, prijevare i manipulaciju	□	□	□	□	□
5. Preispitujem postojanje mogućnosti da su iznesene informacije u literaturi pod utjecajem određenog konteksta (kulturoloških, fizičkih i drugih okruženja)	□	□	□	□	□
6. Utvrđujem zadovoljavaju li pronađene informacije potrebe istraživanja ili informacijsku potrebu	□	□	□	□	□
7. Koristim se svjesno odabranim kriterijima u svrhu utvrđivanja kontradikcija ili potvrde informacija pronađenih u drugim izvorima	□	□	□	□	□
8. Istražujem razna gledišta pronađena u literaturi te donosim odluku o tome prihvaćam li takva gledišta ili ih odbacujem	□	□	□	□	□
9. Ako zaključim da su mi za rad potrebne dodatne informacije preoblikujem svoje prvobitno pretraživanje kako bih dobio/la potrebne informacije	□	□	□	□	□

Razrada i objašnjenje pitanja: U ovom pitanju ispitanik je u situaciji da je pronašao izvore za svoj rad te se ustanovljava na koji način koristi informacije koje je dobio. Za ovo pitanje napravljena je selekcija svih pokazatelja i njihovih ishoda učenja vezanih za Standard 3. Za Pokazatelj 1 preformulirani su ishodi učenja b) i c) u prvo lice jednine u potpitanjima 1 i 2 dok je pokazatelj a) izbačen jer je logično da svatko prvo čita tekst i iz njega odabire ono što je relevantno za rad. Za Pokazatelj 2 preformulirani su ishodi učenja a), c) i d) u pitanja 3, 4 i 5 te je izbačen ishod učenja b) jer ispitanik kroz ostale ishode analizira strukturu i logiku argumenata ili metoda te je na ovaj način spriječeno podudaranje ili preklapanje pitanja i osigurana je dovoljna distinkcija između različitih pitanja. Pokazatelj 3 nije obuhvaćen zasebnim pitanjem budući da je vrlo teško dokaziv kroz ovu vrstu pitanja te bismo od ispitanika saznali njegovo mišljenje o vlastitom znanju o tome u kojoj mjeri sintetizira glavne ideje u svrhu konstrukcije novih koncepata. To se odnosi na misaoni proces koji je teško ispitati i dobiti

realne rezultate. Ukoliko ispitanik čini sve što navode ostala pitanja, možemo zaključiti kako je došao do određenih koncepata koje će primjenjivati u svom radu. Iz Pokazatelja 4 formulirana su potpitanja 6 i 7 na način da su preformulirani Ishodi učenja a) i b) te su ostali ishodi učenja odbačeni jer se ne mogu realno dokazati ovim načinom ispitivanja te radi smanjenja broja pitanja u ovoj metodi odabrani su najsvrsishodniji ishodi učenja. Pokazatelj 5 obuhvaćen je potpitanjem broj 8 tako da su oba ishoda učenja za ovoj pokazatelj sklopljena u jedno pitanje. Pokazatelj 6 u potpunosti je izbačen jer ovisi o mnogim faktorima koji nisu vezani uz informacijsku pismenost. Pokazatelj 6 navodi da informacijski pismena osoba vrši određenu interakciju s drugim pojedincima, a to ovisi uvelike ovisi o karakteru i motivaciji osobe. Za dokazivanje Pokazatelja 7 formulirano je potpitanje broj 9 na način da se kombiniralo sva tri ishoda učenja predviđenih za ovaj pokazatelj u jedno pitanje. Pretpostavka je da će informacijski pismena osoba na ove upite odgovarati potvrdnim odgovorima.

Vrednovanje pitanja: Odgovori su bodovani prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

Pitanje17: Pronašli ste knjigu o Vašoj temi. Koji ćete dio knjige konzultirati da biste pronašli druge dokumente o toj temi? (odaberite jedan odgovor)

- ☐ Rječnik pojmova
- ☐ Index
- ☐ Bibliografiju
- ☐ Sadržaj
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja u Quebecu gdje je navedeno kao pitanje broj 12[42] i pripada kategoriji o korištenju rezultata. Originalno pitanje je prevedeno te je kao i kod prethodnih pitanja izbačena mogućnost upisivanja vlastitog odgovora.

Objašnjenje pitanja: Ovo pitanje svojevrsna je nadopuna prethodnom pitanju, jer kroz njega saznajemo prvenstveno o tome poznaje li ispitanik pojam bibliografija. Iz ovog pitanja ne možemo dobiti uvid o tome u kojoj mjeri ispitanik koristi bibliografiju kao izvor dodatnih informacija o određenoj temi, ali je bitno da je svjestan svrhe bibliografije i mogućnosti njezinog korištenja u svrhu proširivanja inicijalnog pretraživanja. Ovo pitanje ponajviše se odnosi na Pokazatelj 7.

[42]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 56. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Bibliografiju = 5, Rječnik pojmova = 1, Indeks = 1, Sadržaj = 1, Ne znam = 1.

Pitanje 18: Pronašli ste nekoliko Internet stranica koje se bave temom vašeg seminara. Koje od dolje navedenih karakteristika koristite kako biste procijenili kvalitetu internetske stranice i njenog sadržaja?(moguće odabrati više odgovora)

- ☐ Domena (npr. .edu, .hr, .com)
- ☐ Autor je poznat na svojem polju
- ☐ Odgovornost za stranicu je jasno naznačena
- ☐ Stranica je brzo dostupna
- ☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja rađenog u Quebecu te je navedeno kao pitanje 20[43] i spada u kategoriju pitanja o korištenju rezultata. Pitanje je prevedeno iz originalnog istraživanja te preoblikovano na način da se ispitaniku nudi hipotetska situacija u kojoj se može naći prilikom izrade seminara. Prvi ponuđeni odgovor je u originalnom istraživanju bio „datum objave publikacije“, a za potrebe ovog rada izmijenjen je u „domenu“ kako bi bio u skladu sa suvremenim načinima pretraživanja. Oznaka domene nam govori o tome koliko je izvor pouzdan, a pretpostavka je da mrežni izvori ne navode uvijek datum objave informacija.

Objašnjenje pitanja: Svrha ovog pitanja je saznati znaju li ispitanici koji se kriteriji koriste za određivanje relevantnosti informacija pronađenih putem interneta. U današnje m vremenu vrlo je popularno koristiti se internetom kao izvorom informacija, no nisu sve pronađene informacije relevantne niti provjerene prije objave te sami moramo biti svjesni da sve takve informacije moramo sami procijeniti. Točni odgovori na ovo pitanje su „Domena“, „Autor je poznat na svojem polju“ i „Odgovornost za stranicu je jasno naznačena“. Ovim pitanjem dobivamo uvid u znanju informacijske pismenosti prema Pokazatelju 2.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Autor je poznat na svojem polju = 5, Odgovornost za stranicu je jasno naznačena = 4, Domena (npr. .edu, .hr, .com) = 3, Stranica je brzo dostupna = 1, Ne znam = 1.

[43]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 57.-58. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

5.2.4. Standard 4: Svrhovito korištenje informacijom, individualno ili u skupini

Pokazatelj 1: Informacijski pismen student primjenjuje novu i prije raspoloživu informaciju za planiranje i stvaranje određenog rada ili aktivnosti

Ishodi učenja:

a) Organizira sadržaj sukladno svrsi i formatu rada ili aktivnosti (skice, sinopsisi)
b) Izvodi znanje i vještine koji su stečeni prijašnjim iskustvima za planiranje i stvaranje rada ili aktivnosti.
c) Integrira novu i prijašnju informaciju, uključuje navode i parafraze, imajući u vidu svrhu svog rada ili aktivnosti
d) Manipulira digitalnim tekstom, slikama, podatcima te ih prenosi iz izvornika u novi kontekst

Pokazatelj 2: Informacijski pismen student revidira proces izradbe i pripreme rada ili prezentacije

Ishodi učenja:

a) Vodi bilješke o aktivnostima vezanim za pretraživanje, vrednovanje i komuniciranje
b) Razmatra postignuti uspjeh, promašaje i alternativne strategije

Pokazatelj 3: Informacijski pismen student učinkovito predstavlja rad ili aktivnost

Ishodi učenja:

a) Odabire komunikacijski medij i format imajući u vidu obilježja rada i ciljane publike
b) Koristi se širokim rasponom informacijskih tehnologija za stvaranje rada
c) Ugrađuje komunikacijska načela i načela dizajna
d) Priopćava rezultate rada jasno i u stilu koji najviše odgovara potencijalnoj publici

Pitanje 19: U kojoj mjeri se sljedeći navodi odnose na Vaše ponašanje u slučaju kada biste trebali od svog seminara napraviti prezentaciju za potrebu poučavanja kolega na nastavi?

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Organiziram sadržaj sukladno svrsi i formatu rada ili aktivnosti (skice, sinopsisi)	□	□	□	□	□

2. U prezentaciju uključujem citate i parafraze iz rada, imajući u vidu svrhu svog rada ili aktivnosti	□	□	□	□	□
3. Koristim razne vrste formata (tekst, slike, audio/ video zapisi) iz izvornika i stavljam ih u novi kontekst	□	□	□	□	□
4. Za vrijeme pripreme prezentacije vodim bilješke o aktivnostima vezanim za pretraživanje, vrednovanje i komuniciranje	□	□	□	□	□
5. Ugrađujem u prezentaciju komunikacijska načela i načela dizajna	□	□	□	□	□
6. Za vrijeme pripremanja prezentacije, vodim računa o publici i prilagođavam stil tako da svima bude razumljivo	□	□	□	□	□
7. Za vrijeme prezentacije priopćavam rezultate rada jasno i u stilu koji najviše odgovara potencijalnoj publici	□	□	□	□	□

Razrada i objašnjenje pitanja: Pitanje je formulirano na način da se ispitaniku nudi hipotetska situacija kroz koju možemo saznati u kojoj mjeri ispitanik čini ono što navodi Standard 4. Budući da se u tom standardu pokazatelji i ishodi učenja svode na izradu određenih alata za prezentaciju vlastitog rada i znanja, u ovom pitanju navedena je situacija s kojom se ispitanici često susreću tijekom školovanja, a to je prezentacija vlastitog rada kolegama. Potpitanja broj 1, 2 i 3 izvedena su iz Pokazatelja 1, Ishoda učenja a), c) i d) na način da su preformulirana u konkretne postupke koje bi ispitanik mogao činiti u danoj situaciji. Ishod učenja b) nije korišten za izradu potpitanja jer je logično da ispitanik koristi dosad stečeno znanje i vještine u daljnjem radu. Pokazatelj 2 sveden je na jedno potpitanje koje proizlazi iz ishoda učenja a), dok je b) izostavljen jer ovim načinom testiranja ne bismo dobili realne rezultate. Za definiranje 5., 6. i 7. potpitanja korišteni su ishodi učenja a), c) i d) iz Pokazatelja 3. Ishod učenja b) nije uključen u potpitanje jer se već u pitanju navodi izrada prezentacije te je logično da će ispitanik koristiti informacijsku tehnologiju kako bi kvalitetnije prezentirao svoj rad te je ovim načinom teško utvrditi što za ispitanika znači „širok raspon informacijskih tehnologija“. Ovim pitanjem saznajemo u kojoj mjeri ispitanik koristi vještine i znanja iz područja informacijske pismenosti kako bi prenio vlastito znanje, te koliko je svjestan publike kojoj prenosi vlastito znanje.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovana prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

5.2.5. Standard 5: Razumijevanje ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovo etičko i legalno korištenje

Pokazatelj 1: Informacijski pismen student razumije etička, legalna i socioekonomska pitanja koja se tiču informacija i informacijskih tehnologija

Ishodi učenja:

a) Prepoznaje pitanja koja se odnose na privatnost i sigurnost u tiskanim i elektroničkim okruženjima te raspravlja o njima
b) Upoznat je s pitanjima koja se odnose na plaćanje pristupa informacijama
c) Prepoznaje problematiku i raspravlja o pitanjima koja se odnose na cenzuru i slobodu govora
d) Pokazuje da razumije intelektualno vlasništvo i autorska prava te legalno i pošteno (fair use) koristi izvore zaštićene autorskim pravima

Pokazatelj 2: Informacijski pismen student poštuje pravne odredbe, regulacije, institucionalnu politiku i etiku pristupa i korištenja informacijskih izvora

Ishodi učenja:

a) Sudjeluje u elektroničkim diskusijama uvažavajući prihvaćene postupke (netiquette)
b) Koristi odobrene lozinke i druge forme identifikacije za pristup izvorima
c) Poštuje i primjenjuje institucionalnu politiku za pristup informacijskim izvorima
d) Čuva integritet informacijskih izvora opreme i sustava
e) Legalno prikuplja, pohranjuje, diseminira tekst, podatke, slike ili zvuk
f) Pokazuje razumijevanje o tome što čini plagijat i ne prikazuje tuđi rad kao vlastiti
g) Pokazuje da razumije institucionalnu politiku vezanu za zaštitu čovjeka kao predmeta istraživanja

Pokazatelj 3: Informacijski pismen student poziva se na korištenje informacijskim izvorima pri priopćavanju rezultata rada

Ishodi učenja:

a) Odabire prikladan način za navođenje izvora

b) Obavještava o dopuštenju korištenja materijalima zaštićenim autorskim pravom

Pitanje 20: Označite u kojoj mjeri navedene izjave opisuju Vaše ponašanje po pitanja razumijevanja ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovog etičkog i legalnog korištenje.

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Legalno prikupljam, pohranjujem, dijelim/prosljeđujem tekst, podatke, slike ili zvuk	□	□	□	□	□
2. Pokušavam ne preuzimati tuđe ideje i radove i prikazivati ih kao svoje (plagijat)	□	□	□	□	□
3. Odabirem prikladan način za navođenje izvora	□	□	□	□	□
4. Obavještavam one kojima prezentiram svoj rad o tome da imam dopuštenje korištenja materija zaštićenih autorskim pravom	□	□	□	□	□

Razrada i objašnjenje pitanja: Pitanje je definirano iz definicije standarda 5 te se od ispitanika traži da odredi u kojoj mjeri što čini. Prva dva potpitanja izvedena su iz Pokazatelja 1 i 2. S obzirom da se ishodi učenja za ova dva pokazatelja preklapaju i govore o vrlo sličnim stvarima, za formuliranje pitanja napravljena je svojevrsna sinteza svih ishoda kako bi se izvukla njihova bit i postavila kao pitanje. Druga dva potpitanja preoblikovana su direktno iz Pokazatelja 3 i njegovih ishoda učenja. Kroz ovo pitanje saznajemo od ispitanika koliko je svjestan ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija i njihovog korištenja. Informacijski pismena osoba bi na ova pitanja trebala odgovarati potvrdnim odgovorima.

Vrednovanje pitanja: Odgovori su bodovani prema skali od 1 do 5, gdje je 5 najbolji odgovor, a 1 najlošiji odgovor. Najbolji odgovor je odgovor „Uvijek da“, a najlošiji odgovor je „Uvijek ne“.

Pitanje 21: Pronašli ste članke u časopisu i internetske stranice koje daju različite poglede na trenutnu temu. Želite koristiti ove podatke kako biste napisali svoj rad. U kojem slučaju ili slučajevima trebate navesti izvor podataka? (moguće odabrati više odgovora)

☐ Kada doslovno kopiram odlomak iz članka u časopisu
☐ Kada doslovno kopiram odlomak s internetske stranice
☐ Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ u članku u časopisu
☐ Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ na internetskoj stranici
☐ Niti u jednom od navedenih slučajeva
☐ Ne znam

Razrada pitanja: Pitanje je preuzeto iz istraživanja u Quebecu gdje je navedeno kao pitanje broj 21[44] te spada u kategoriju korištenja rezultata. Pitanje je prevedeno i preuzeto u cijelosti.

Objašnjenje pitanja: Svrha pitanja bila je provjeriti znaju li ispitanici u kojim se sve situacijama trebaju pozivati na izvor podataka. Bitno je napisati odakle su preuzete određene tvrdnje i čije su to tvrdnje tako da bi oni koji čitaju rad mogli provjeriti taj izvor. Parafraziranje ili citiranje bez navođenja izvora smatra se plagijatom te bi informacijski pismena osoba prema standardu 5 trebala biti svjesna te činjenice i postupati u skladu s njom. Prva četiri odgovora smatraju se točnim jer je potrebno uvijek navoditi izvore prilikom korištenja drugih izvora za potrebe vlastitog rada.

Vrednovanje pitanja: Odgovori na pitanja su bodovani na sljedeći način: Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ na internetskoj stranici = 5, Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ u članku u časopisu = 4, Kada doslovno kopiram odlomak s internetske stranice = 3, Kada doslovno kopiram odlomak iz članka u časopisu = 2, Niti u jednom od navedenih slučajeva = 1, Ne znam = 1.

[44]Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Str. 59.-60. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf

6. Provođenje pilot projekta

Istraživanje za potrebe provjere opisane metode je provedeno na Filozofskom Fakultetu u Osijeku tijekom lipnja 2015. godine na uzorku od 106 studenata. Slučajnim odabirom anketirano je 7 studenata sa različitih odsjeka. Među njima je 1 student/ica sa studija engleskog jezika i povijesti, 1 student/ica studija mađarski jezik i povijest, 2 studenta/ice studija pedagogije i povijesti te 3 studenta/ice studija njemačkoj jezika i povijesti. Primarno su se ispitivali studenti Odsjeka za informacijske znanosti te studenti odsjeka za psihologiju. Studenti su anketirani osobno tijekom njihove nastave na fakultetu. Sa Odsjeka za informacijske znanosti ispitano ukupno 35 studenata, od toga je 21 student 1. godine preddiplomskog studija te 14 studenata 3. godine preddiplomskog studija. Sa Odsjeka za Psihologiju ispitano je ukupno 74 studenta, od toga je 16 studenata 1. godine preddiplomskog studija, 22 studenta 3. godine preddiplomskog studija te 26 studenata 1. godine diplomskog studija.

Studenti prilikom ispunjavanja testa nisu bili ograničeni vremenom te su bili u mogućnosti pitati anketara za eventualna pojašnjenja pitanja.

Test je izrađen u Microsoft Word alatu. Za obradu rezultata korišteni su Microsoft Excel te program SPSS.

7. Analiza rezultata

U prvom dijelu analize rezultata biti će analizirano u kojoj mjeri su ispitanici valjano riješili test kako bi se dobio uvid u to u kojem postotku općenito studenti uspješno rješavaju pitanja. Pretpostavka je da pitanja koja su odgovorena sa manjom uspješnošću možda nisu dovoljno jasno napisana ili su suviše teška. Ukoliko većina studenata vrlo uspješno riješi određeno pitanje, možemo zaključiti kako je ono indikativno postavljeno ili suviše lagano za rješavanje. U drugom dijelu analize rezultata provjereno je u kojoj su mjeri hipoteze potvrđene što će biti indikativno za valjanost same metode.

7.1. Analiza rezultata prema pitanjima

U nastavku su analizirani odgovori od 106 ispitanika neovisno o godini studija i smjeru koji pohađaju kako bismo saznali i ustvrdili moguće greške u samo izradi pitanja i kako bismo dobili određeni osjećaj o težini svakog pojedinog pitanja.

1. pitanje odnosilo se na postupke koje ispitanik čini prilikom izrade seminara te je sastavljeno od 5 potpitanja. Na prva četiri potpitanja, ispitanici su u većem postotku odgovarali sa odgovorima Uvijek da“ i „Uglavnom da“ kao što je pretpostavljeno. Potpitanje broj 5 u kojem se pitalo u kojoj mjeri ispitanici razmišljaju o stvaranju vlastitoga istraživanja za potrebe seminara većinom je odgovorena sa odgovorima „Niti da niti ne“ (27,4%), „Uglavnom ne“ (33%) i „Uvijek ne“ (30%). Očekivano je da će ispitanici u ovom pitanju u podjednakom postotku odgovarati na ovo potpitanje kao u prethodna četiri potpitanja. Kao razlog ovakvog odgovora možemo razmotriti činjenicu da su studenti pretežito studenti preddiplomskoga studija te se za izradu seminara na toj razini studija ne zahtjeva izradu vlastitog istraživanja.

Pitanje 4 od ispitanika je tražilo označavanje jednog odgovora o tome koju literaturu će konzultirati osim Google-a radi upoznavanja sa temom o kojoj znaju vrlo malo. Rezultati označenih odgovora iznenađuju jer je u najvećoj mjeri označen odgovor „Knjigu“ (42,5 %), zatim „U bazi podataka“ (32,1 %), a najmanje označeni odgovori bili su „Časopis“ (0,9%), „Enciklopediju“ (7,5%) te „Ne znam“ (2,8%). Iznenađujuće je što je vrlo malo ispitanika izabralo enciklopediju budući da je enciklopedija najbolji izvor informacija za upoznavanje s temom. Iz toga možemo zaključiti da studenti nisu dobro upoznati sa sadržajem enciklopedija i njihovoj svrsi ili pak da nemaju naviku korištenja istih. Iznenađuje i činjenica da je 32,1 % ispitanika označilo bazu podataka koja zahtjeva određene vještine pretraživanja te često može

biti suviše kompleksna ukoliko nemamo osnovna saznanja o nekoj temi. Kod ovog pitanja pojavio se problem sa označavanjem odgovora te je 15 ispitanika (14,2%) ili označilo više odgovora ili nije odgovorilo na pitanje. Zbog toga bi trebalo razmotriti preoblikovanje pitanja ili grafički jasnije naglasiti da je potrebno označiti samo jedan odgovor.

U 5. pitanju većina ispitanika je označila odgovor koji donosi 5 bodova (51,9%) te odgovor koji donosi 4 boda (30,2%). Nitko od ispitanika nije označio odgovor „Ne znam“ te iz toga možemo zaključiti kako je pitanje jasno postavljeno. Treba razmotriti težinu samog pitanja zbog vrlo uspješnog rješavanja istog.

6. pitanje odnosilo se pomaganje kolegi u izradi rada i prezentacije iz područja medicine. Svrha pitanja bila je saznati u kojoj mjeri ispitanik koristi svoje znanje i vještine iz područja informacijske pismenosti ukoliko ne poznaje temu. Ispitanici u većoj mjeri odabirali odgovore koji donose više bodova. Prvo potpitanje „U jučerašnjim novinama bio je članak o pretjeranoj konzumaciji kave pa ću pronaći taj članak i koristiti ga za potrebe rada“ ističe se po rezultatima od ostalih potpitanja. U ovom potpitanju ispitanici su trebali razlučiti kako dnevni tisak nije relevantna literatura za pisanje rada. 29,2 % Ispitanika je odabralo odgovor „Uglavnom da“, 20,8 % ispitanika je označilo odgovor „Niti da niti ne“, 20,8 % ispitanika je označilo odgovor „Uglavnom ne“. Odgovor uvijek ne označilo je 18,9% ispitanika, a odgovor Uvijek da 9,4 % ispitanika. Zbog male razlike u postotku odgovora trebalo bi razmisliti o osmišljavanju jasnijeg potpitanja. U sedmom potpitanju koje se odnosilo na predlaganje izrade vlastitog istraživanja kolegi, ponavljaju se rezultati koji naginju k tome da ispitanici u većem postotku ne predlažu izradu vlastitog istraživanja. S obzirom na to da su ispitanici u prvom pitanju na potpitanje broj pet također izbjegavali opciju izrade vlastitog istraživanja, možemo zaključiti da nije problem u pitanju nego u znanju ili samopouzdanju ispitanika za izradu vlastitoga istraživanja.

U 7. pitanju ispitanici su sa 55,7% odabrali odgovor koji donosi najviše bodova te sa 26,4% odabrali odgovor koji donosi 4 boda. 5 ispitanika (4,7%) označilo je nekoliko odgovora ili nije odgovorilo, što nas može uputiti na to da treba jasnije naznačiti kako je potrebno označiti samo jedan odgovor kao i u pitanju broj 4.

U pitanju broj 8 bilo je moguće odabrati više odgovora te su ispitanici u vrlo visokom postotku odabrali odgovore koji su točni. Prema tome možemo zaključiti da je pitanje jasno postavljeno, ali trebalo bi razmisliti o težini pitanja.

Svrha 9. pitanja bila je saznati jesu li ispitanici upoznati s pojmom tezaurus i znaju li za što se koristi. Samo 16% ispitanika taj je odgovor označilo, dok je 48,1% odabralo Internet pretraživač, a 20,8% rječnik. Prema tome možemo zaključiti da ispitanici nisu dovoljno upoznati sa značenjem riječi tezaurus. U ovom pitanju 7,5% ispitanika naznačilo je više

mogućih odgovora iako se u pitanju tražio odabir samo jednoga. Zbog ponavljanja istog problema iz prethodnih pitanja na koje je trebalo označiti samo jedan odgovor, dolazimo ponovno da zaključka kao je potrebno jasnije naznačiti i grafički istaknuti taj uvjet.

U 10. pitanju od ispitanika također se tražio odabir jednog odgovora te je samo jedan ispitanik označio više odgovora. Svrha pitanja bila je saznati poznaju li ispitanici Booleove operatore i znaju li ih pravilno upotrijebiti. S obzirom da je 29,2% ispitanika odabralo najpravilniji odgovor, a 24,55 ispitanika odabralo najmanje točan odgovor osim odgovora „Ne znam“, možemo zaključiti dvije stvari. Ispitanici ili nisu dovoljno upoznati s Booleovim operatorima ili bi trebalo iste jasnije grafički naznačiti u pitanju.

U 11. pitanju dva ispitanika nisu pravilno označili odgovore tj. označili su više odgovora dok je trebalo označiti samo jedan. 77,9%ispitanika označilo je odgovor koji donosi najviše bodova, a 17,3% ispitanika označilo je drugi odgovor po količini bodova. Prema ovim rezultatima možemo zaključiti kako je pitanje vrlo jasno postavljeno, ali bi trebalo razmotriti otežavanje pitanja jer se zbog velike uspješnosti čini suviše laganim.

U 12. pitanju 3 ispitanika nepravilno su označili odgovore. 48,1% ispitanika označio je odgovor koji donosi najviše bodova. 27,4% ispitanika označilo je odgovor koji donosi četiri boda, dok se 15,1% ispitanika izjasnilo kroz odgovor „Ne znam“. U ovom pitanju tražilo se od ispitanika da se koriste Booleove operatore za uključivanje sinonima u svoje pretraživanje. Zbog 15,1% ispitanika koji nisu znali odgovor i 28,2% ispitanika koji nisu odabrali najbolji odgovor možemo zaključiti kako ispitanici ili nisu sigurni u značenje pojma sinonim ili nisu dovoljno upoznati sa Booleovim operatorima.

U 13. pitanju jedan ispitanik nije pravilno označio odgovor. Od ispitanika je traženo da u katalogu knjižnice pretraže sve dokumente o Margaret Atwood. Odgovor koji je donosio najviše bodova bio je pretraživanje po temi te je samo 24,5% ispitanika označilo taj odgovor. Najviše ispitanika (42,5%) označilo je odgovor pretrage prema autoru koji je donosio 3 boda. Prema tome možemo zaključiti kako bi trebali istaknuti u objašnjenju pitanja da te ne traži autora knjige, nego knjige o autoru. Moguće je da ispitanici nisu obratili pažnju na samu definiciju pitanja te bi trebalo dodatno ga pojasniti.

14. pitanje sastoji se od četiri potpitanja o tome na koji način ispitanici dolaze do primarnih informacija za svoj rad. Analizom sva četiri potpitanja možemo zaključiti kako ispitanici uglavnom označavaju neutralnije odgovore poput „Uglavnom da“, „Niti da niti ne“ te „Uglavnom ne“. U pitanju su vrlo jasno definirani mogući nejasni pojmovi te je moguće da ispitanici zaista ne koriste puno različite formate, sustave i druge načine dolaženja do informacija. Bilo bi dobro provjeriti u kojoj mjeri profesori traže i potiču pronalaženje

informacije na različite načine i iz različitih formata. Moguće je da studenti prvostupničkih smjerova nemaju potrebu pronalaženja takvih informacija jer njihovu informacijsku potrebu zadovoljava propisana literatura i literatura dostupna u knjižnici fakulteta.

15. pitanje sastoji se od pet potpitanja koja se odnose na postupke koji ispitanici rade nakon obavljenog pretraživanja i dobivenih rezultata. U prva četiri potpitanja ispitanici su sa preko 75% označavali odgovore „Uvije da“ i „Uglavnom da“ što su bodovani kao najbolji odgovori. U petom potpitanju vrlo su male razlike (unutar 10%) između dobivenih odgovora. Zbog toga, postoji mogućnost da potpitanje nije dovoljno jasno definirano i da ispitanici nisu sigurni na što se odnosi. Potrebno je dodatno obrazložiti ili se drugačije izraziti u definiciji ovog potpitanja.

U 16. pitanju postavljeno je devet potpitanja iz kojih doznajemo na koji način ispitanik koristi informacije koje je dobio u svome istraživanju. U svih devet potpitanja ispitanici su odgovarali u najvećem postotku potvrdnim odgovorima „Uvijek da“ i „Uglavnom da“ kao što je očekivano.

Svrha 17. pitanja bila je saznati u kojoj mjeri ispitanici znaju što je pojam bibliografija i za što se ona koristi. 33% ispitanika označilo je odgovor „Bibliografija“, dok je 32,1% ispitanika označilo odgovor „Sadržaj“, a čak 14 ispitanika (13,2%) izjasnilo se sa „Ne znam“. Iz toga možemo zaključiti kako ispitanici nisu dovoljno upoznati sa pojmom bibliografije. Pitanje je vrlo jasno definirano i vrlo konkretno postavljeno te je mala vjerojatnost da je problem sama definicija pitanja.

18. pitanje istraživalo je u kojoj mjeri ispitanici znaju prepoznati relevantnost sadržaja pronađenih na Internetu. Točni odgovori na ovo pitanje su „Domena“ koji je označilo 42,5 % ispitanika, „Autor je poznat na svojem polju“ koji označilo 77,4% ispitanika i „Odgovornost za stranicu je jasno naznačena“ koji je označilo 43,4% ispitanika. Odgovor „Stranica je brzo dostupna“ nije označilo 86,8% ispitanika te odgovor „Ne znam“ nije označilo 93,4% ispitanika. Iz ovih rezultata možemo zaključiti kako je pitanje jasno definirano, ali postoji mogućnost da ispitanici nisu dovoljno upoznati s time po kojim pokazateljima možemo odrediti relevantnost određene stranice na Internetu.

U 19. pitanju od ispitanika je traženo da kroz 7 potpitanja procjene u kojoj mjeri rade određene radnje kada od svog rada izrađuju prezentaciju za potrebe poučavanja kolega na nastavi. U većini potpitanja ispitanici su očekivano pretpostavkama označili odgovore te kroz analizu rezultata nisu pronađena veća odstupanja koja bi bila indikativna da pitanje nije jasno definirano. Pitanje je anketnog karaktera te odgovori pretežito ovise o navikama i angažmanu ispitanika u njihovom radu.

U 20. pitanju ponuđeno je 4 potpitanja iz kojih se pokušava saznati u kojoj mjeri su ispitanici svjesni ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija i njihovog korištenja. Ispitanici su za prva četiri potpitanja odgovorili kako je pretpostavljeno u objašnjenju ovog pitanja. U zadnjem potpitanju ispitanik je trebao označiti obavještava li one kojima prezentira svoj rad o tome da ima dopuštenje korištenja materijala zaštićenih autorskim pravom. Najviše ispitanika odgovorilo je „Uglavnom ne“ i to njih 24,4%, a najmanje, njih 13,2 posto „Uglavnom da“. Ostali odgovori zastupljeni su gotovo podjednakim postotkom. Pretpostavka je da je pitanje dobro definirano, ali odgovor ispitanika ovisi o njihovim navikama i etičnosti.

Na 21. pitanje bilo je moguće dati nekoliko odgovora. Ispitivano je u kojim slučajevima ispitanici navode izvore podataka. Prema analizi rezultata vidljivo je da ispitanici kod doslovnog kopiranja odlomka navode izvore, dok kod odgovora koji se odnose na parafraziranje u podjednakoj mjeri navode i ne navode izvore. Odgovor „Niti u jednom od navedenih slučajeva“ niti jedan ispitanik nije označio te je iz toga vidljivo da je pitanje jasno definirano te je pretpostavka kako ispitanici nisu sigurni kada treba navesti izvor podataka.

7.2. Analiza rezultata s obzirom na hipoteze

Pretpostavka je da će studenti informacijskih znanosti, s obzirom veliki broj kolegija koji pokrivaju kompletno znanje i primjenu informacijske pismenosti, riješiti ovaj test s boljim rezultatima od ostalih odsjeka. Druga pretpostavka je da će studenti viših godina imati bolje rezultate od studenata nižih godina zbog dobivenog znanja na kolegijima i iskustva izrade samostalnih seminarskih radova. Kao kontrolu valjanosti ove metode istraživanja postavljene su dvije hipoteze:

1. Studenti Informatologije informacijski su pismeniji od studenata psihologije
2. Studenti viših godina studija informacijski su pismeniji od studenata nižih godina studija

Svako pitanje nosi različiti broj bodova te tako svaki standard nosi također različiti broj bodova. Zbog toga je bilo potrebno uskladiti rezultate i bodove tako da svaki ispitanik može imati rezultat u rasponu od 0 – 100. Kako bi se to dobilo podaci su rekodirani u skladu s vrijednostima koje su navedene u poglavlju o izradi metode i zatim su vrijednosti varijabli koje čine pojedini standard zbrojene. Nakon toga su rezultati normalizirani tako da čine skalu od 0 – 100. Ovim postupkom dobili smo rezultat za svakog ispitanika na svakom standardu na skali od 0 – 100. Zbog toga možemo provjeriti uspješnost svakog ispitanika u svakom pojedinom standardu. Na taj način vidimo u kojoj mjeri su ispitanici informacijski pismeni u pojedinim

standardima te u kojem području imaju manje znanja. Kako bismo saznali ukupnu uspješnost u rješavanju ovoga testa, rezultati svih 5 standarda (za svakog ispitanika) su zbrojeni i podijeljeni s 5 te je tako dobiven ukupan indeks ponovno na skali od 0 – 100.

Ovim postupkom dobili smo rezultate koji su lakše čitljivi i lakše provodimo analizu. Kako bi se dokazale ili opovrgnule hipoteze napravljena je usporedba rezultata po pojedinim standardima i ukupno između studija i godine studija.

Usporedbom rezultata studenata Informatologije i studenata Psihologije nisu zabilježene statistički značajne razlike te je time prva hipoteza opovrgnuta. U usporedbi studenata Informatologije i studenata drugih studija ustanovljene su statistički značajne razlike te su studenti Informatologije uspješnije rješavali test. Usporedbom studenata Psihologije te studenata ostalih odsjeka također imamo statistički značajne razlike te su studenti Psihologije uspješnije rješavali test. S obzirom na dobivene rezultate može se zaključiti da je test valjan te da su studenti Informatologije i studenti Psihologije podjednako informacijski pismeni. U daljnjim istraživanjima bilo bi dobro ponoviti test sa većim uzorkom studenata drugih odsjeka kako bi se ustanovilo je li potrebno u test uvrstiti teža pitanja te izbaciti pitanja koju veliki broj ispitanika točno rješava. Nažalost zbog premalog broja ispitanika sa drugih studija, ne možemo dobiti valjanu sliku o težini ovoga testa te je potrebno napraviti veći uzorak raznovrsnijih grupa ispitanika.

Kako bi se dokazala druga hipoteza uspoređene su sve godine studija zasebno prema svakom standardu te prema ukupnom rezultatu testa. Analizom rezultata nije utvrđena statistički značajna razlika između pojedinih godina studija niti prema svakom standardu posebno niti prema cjelokupnom testu. Prema ovim rezultatima možemo zaključiti da hipoteza nije potvrđena. Budući da su u analizi uvršteni svi sudionici ispitivanja, bilo bi dobro dodatno analizirati na koji način se rezultati mijenjaju za svaku pojedinu grupu ispitanika. Moguće je da takvom analizom rezultata dobijemo različite vrijednosti te ustanovimo moguće razlike u znanju studenata različitih godina studija koji su na istom smjeru. Ukoliko takvom daljnjom analizom ne budu primijećene razlike u razini znanja studenata prema godini studija bilo bi dobro istražiti drugačijim metodama radi li se tu o tome da studenti zaista ne napreduju kroz školovanje sa razinom informacijske pismenosti ili ova metoda nije valjana. Tijekom akademske godine 2012./2013. provedeno je istraživanje slične tematike, „Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: Pilot-

istraživanje“[45], u kojem je također rađen test prema ACRL standardima. U analizi rezultata tog istraživanja koje je provedeno samo na uzorku studenata Informatologije zaključeno je kako su studenti diplomskih studija informacijski pismeniji od studenata preddiplomskih studija. Zbog jasno vidljivih razlika u rezultatima tog istraživanja trebalo bi ponoviti analizu rezultata koje su dobivene ovim istraživanjem tako da se ustanovi postoji li statistički značajna razlika između studenata unutar jedne studijske grupe.

Nakon prve analize rezultata ustanovljeno je kako su obje hipoteze opovrgnute te je rađeno ponovno vrednovanje svih pitanja. U prvobitnom vrednovanju pitanja napravljena je skala od 1-5 ili 1-4 za svako pitanje, gdje svaki odgovor donosi različito bodovanje. Budući da su u toj analizi s tim vrijednostima također opovrgnute hipoteze, napravljeno je drugačije vrednovanje pitanja. S obzirom da na neka pitanja postoje točni i netočni odgovori pitanja su vrednovana kako je navedeno u poglavlju o izradi metode. Unatoč izmjeni vrednovanja, nakon analize dobili smo slične rezultate koji ponovno opovrgavaju navedene hipoteze. Kroz sadašnju analizu vrednovanje rezultata trebalo je dati značajnije razlike te zbog toga možemo zaključiti kako je test valjan te ne postoje značajne razlike između studenata Informatologije i studenata Psihologije u poznavanju informacijske pismenosti. Za daljnja istraživanja bilo bi dobro provjeriti u kojoj mjeri se uči o informacijskoj pismenosti na smjeru Psihologija te provesti istraživanje na većem uzorku studenata drugih odsjeka.

[45]Usp. Jokić, Andrea; Koljenik, Dragana; Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: Pilot-istraživanje. Str. 77.-79. URL: http://www.hkdrustvo.hr/vbh_arhiva/vbh_2016_3-4/VBH_3-4_2016_63-92.pdf (2017-09-12)

8. Zaključak

Zbog suvremenog načina života u dobu sve bržeg razvoja tehnologije i razmjene informacija, jedna od ključnih vještina potrebna za preživljavanje suvremenog čovjeka je upravo informacijska pismenost. Mnoštvo informacija s kojima se današnji čovjek susreće pred njega stavljaju nove izazove i kako bi kvalitetno mogao funkcionirati u takvom okruženju, čovjek mora imati određenu razinu informacijske pismenosti. Suvremeno društvo mora pronaći načine kako obrazovati suvremenog čovjeka te izraditi metode i sustave obrazovanja koji su mu potrebni. Kako bi se moglo ustanoviti razina informacijske pismenosti koju suvremeni čovjek ima, trebalo bi prvo znati koja je razina njegovog trenutnog znanja.

Ovim istraživanjem izrađen je model koji može služiti kao provjera razine poznavanja informacijske pismenosti pojedinca ili grupe ljudi. Potrebno je izraditi kvalitetni model koji će dati jasnu sliku o razini informacijske pismenosti kako bi se cjelokupno društvo moglo prilagoditi i uvesti nove programe obrazovanja prilagođene razini informacijske pismenosti koju određena skupina posjeduje. Ovaj model izrađen je po uzoru sličnih modela istraživanja koji se provode diljem svijeta. Korišteni su međunarodni ACRL standardi koji se godinama razvijaju i primjenjuju s ciljem što bolje definicije informacijske pismenosti i pojašnjenja što sve informacijski pismena osoba treba znati. U ovom radu iznesene su dvije hipoteze kako bi se testirala sama valjanost modela. Unatoč tome što su obje hipoteze opovrgnute, ovaj rad može poslužiti za daljnja istraživanja te daljnju razradu ovog modela. Ovakva vrsta modela može se u budućnosti primjenjivati u raznim sektorima društva. Ovo istraživanje provedeno je na studentskoj populaciji od koje očekujemo da ima vrlo visoku razinu poznavanja informacijske pismenosti. Za daljnja istraživanja bilo bi dobro testirati isti model na različitim populacijama te različitim studijskim grupama od kojih ne očekujemo jednako visoku razinu poznavanja informacijske pismenosti kao u korištenom uzorku.

Ukoliko se uspije napraviti standardizirani test kojim možemo ustanoviti razinu informacijske pismenosti pojedinca, stvorili smo preduvjet za daljnji napredak zajednice ka informacijski pismenijim budućim generacijama i društvu općenito.

9. Literatura

1. Alexander, Cynthia J.; Pal, Leslie A. Digitalna demokracija. Osijek; Zagreb, Split : Panliber, 2001.
2. Bawden, David. Information and digital Literacies; a review of concepts.// Journal of documentation. 57 (2)2001. URL: http://arizona.openrepository.com/arizona/bitstream/10150/105803/1/bawden.pdf (2017-09-09)
3. Castells, Manuel. Informacijsko doba. Zagreb: Golden marketing, 2000.
4. Castells, Manuel. Uspon umreženog društva. Zagreb: Golden marketing, 2000
5. Doyle, Chritina. Information Literacyin a Information Society: A Concept for the Information Age, Lipanj 1994. URL: http://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=Z1IJ6A97WnsC&oi=fnd&pg=PA1&dq=information+literacy+definition+ala+1989&ots=cANr1L3bJe&sig=dgtJ60ofokffTjoGi5MpeMt0OCE&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false 8
6. Gudelines on Information Literacy for Lifelong Learning, 2006. URL: https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf (2017-09-09)
7. Hoić – Božić, Nataša. Razvoj informacijske pismenosti studenata kroz izradu seminarskih radova. URL: http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/2(2015-03-21)
8. Information Literacy Competecy Standards for Higher Education, 2000. URL: http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency (2015-03-17)
9. Jokić, Andrea; Koljenik, Dragana; Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Vještine informacijske i informatičke pismenosti studenata informacijskih znanosti u Osijeku: Pilot-istraživanje. URL:http://www.hkdrustvo.hr/vbh_arhiva/vbh_2016_3-4/VBH_3-4_2016_63-92.pdf (2017-09-12)
10. Kuhlthau, C.C. Information Skills for an Information Society: A Review of Research. Str. 8. URL: http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED297740.pdf (2016-09-09)
11. Lukačević, Srđan. Informacijsko društvo = Globalizacija?. URL: http://www.gskos.unios.hr/wp-content/uploads/2017/01/246_Lukacevic_2015_1-2.pdf (2017-09-09)

12. Mittermeyer, Diane; Quirion, Diane. Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. URL: http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf (2015-05-08)
13. Nadrljanski, Đorđe. Informatička pismenost i informatizacija obrazovanja. URL: https://hrcak.srce.hr/file/14157(2017-09-15)
14. Presidential Committee on Information Literacy: Final Report. URL: http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential (2015-03-21)
15. Sečić, Dora. Informacijska služba u knjižnici. Lokve: Naklada Benja, 2006.
16. Špiranec, Sonja. Informacijska pismenost: ključ za cjeloživotno učenje.// Edupoint 17, 3(2003). URL: http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1.html(2017-09-09)
17. Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. Informacijska pismenost: teorijski okvir i polazišta. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 2008.
18. UNESCO. URL: http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/information-literacy(2017-09-09)
19. Wurman, Richard Saul. Information anxiety. New York: Doubleday, 1989.
20. Žugić, Zoran. Informacijsko društvo. Beograd: Kairos, 1988.

10. Prilozi

Prilog 1: Model istraživanja koju su ispunjavali ispitanici

Poštovani,

Upitnik koji je pred Vama dio je diplomskog rada na temu „**Metoda istraživanja informacijske pismenosti**“ te Vas molimo da iskreno odgovorite na pitanja. Anketa je u potpunosti **anonimna**. Ukoliko Vam nešto vezano uz anketu nije u potpunosti jasno, **slobodno se obratite anketaru** od kojeg ste ju dobili. Hvala unaprijed!

1. **Naziv studija**:_____

2. **Godina studija:**

☐ 1. godina ☐ 4. godina (1. godina diplomski)

☐ 2. godina ☐ 5. godina (2. godina diplomski)

☐ 3. godina

3. **Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje kada trebate raditi vrlo važan seminar na slobodnu temu iz nekog područja koje ste obrađivali na nastavi.**

	Uvijek da	**Uglavnom da**	**Niti da niti ne**	**Uglavnom ne**	**Uvijek ne**
1. Savjetujem se s nastavnikom i kolegama kako bih prepoznao/la moguću temu za svoj seminar	☐	☐	☐	☐	☐
2. Razmišljam o tome što želim reći u svom seminaru i postavljam si pitanja o tome što trebam saznati da bih napisao/la seminar	☐	☐	☐	☐	☐
3. Prikupljam opće podatke o području koje trebam obraditi kroz seminar	☐	☐	☐	☐	☐
4. Definiram si koje i kakve su mi informacije potrebne za pisanje seminara	☐	☐	☐	☐	☐
5. Razmišljam o tome trebam li napraviti vlastito istraživanje kako bih stvorio/la nove informacije koje ću koristiti u seminaru	☐	☐	☐	☐	☐

4. **Kako bih se upoznao s temom o kojoj znam vrlo malo, osim Google-a, prvo ću konzultirati (odaberite jedan odgovor):**

☐ Časopis
☐ Enciklopediju (online ili tiskana enciklopedija)
☐ U bazi podataka
☐ Knjigu
☐ Ne znam

5. **Morate koristiti bazu podataka o psihologiji kako biste pronašli podatke o temi "Utjecaj obiteljskih odnosa na akademske rezultate osnovnoškolskih učenika". Koju ćete kombinaciju riječi upotrijebiti? (odaberite jedan odgovor)**

   - ☐ obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola
   - ☐ obiteljski odnosi, akademski rezultati
   - ☐ utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati
   - ☐ utjecaj, obiteljski odnosi, akademski rezultati, osnovna škola
   - ☐ Ne znam

6. **Trebate pomoći kolegi koji studira medicinu da napiše rad i prezentaciju o *utjecaju konzumacije kave na krvni tlak*. Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje.**

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. U jučerašnjim novinama bio je članak o pretjeranoj konzumaciji kave pa ću pronaći taj članak i koristiti ga za potrebe rada	☐	☐	☐	☐	☐
2. Pokušavam pronaći baze podataka koje su stručne za područje medicine	☐	☐	☐	☐	☐
3. Pokušavam pronaći najnovije članke i istraživanja na tu temu	☐	☐	☐	☐	☐
4. Za definicije temeljnih pojmova savjetujem kolegi korištenje enciklopedija i knjiga	☐	☐	☐	☐	☐
5. Pokušavam pronaći mrežne stranice na kojima se nalaze informacije na tu temu, ali pri tome provjeravam jesu li stranice vjerodostojne i iznose li provjerene i dokazane podatke	☐	☐	☐	☐	☐
6. Razmišljam gdje pronaći materijale za prezentaciju (slike, audio/video zapisi, tablice, dijagrami i slično), koji bi vizualno potpomogli prezentaciji tog rada	☐	☐	☐	☐	☐
7. Predlažem kolegi da napravi vlastito istraživanje (npr. Mjerenje tlaka prije i poslije ispijanja kave) kako bi dobio nove informacije koje može uključiti u svoj rad	☐	☐	☐	☐	☐
8. Kolega je izjavio kako u njegovoj knjižnici nemaju knjigu koja mu je potrebna pa mu savjetujem korištenje usluge međuknjižnične posudbe i neka provjeri postoji li ta knjiga u online izdanju	☐	☐	☐	☐	☐
9. Budući da ne poznajem stručne riječi iz područja medicine, razmišljam o pregledavanju tezaurusa na bazama podataka kako bih što lakše pronašao/la potrebne pojmove ili pitam kolegu da mi objasni sinonime i riječi koje se koriste vezano uz tražene pojmove	☐	☐	☐	☐	☐
10. Razgovaram s kolegom o tome koliko vremena ima za izradu seminara i prezentacije te se dogovaramo do kada treba pronaći potrebne informacije	☐	☐	☐	☐	☐

7. **Kako bih pronašao/la posljednje informacije o zloporabi droga, konzultirat ću (odaberite jedan odgovor):**

- ☐ Knjigu
- ☐ Časopis
- ☐ Enciklopediju
- ☐ Rječnik
- ☐ Ne znam

8. **Što od navedenoga opisuje članke objavljene u znanstvenom časopisu? (moguće odabrati više odgovora)**

- ☐ Informacije su napisane za laike
- ☐ Ima popis citirane literature
- ☐ Opisana je metoda istraživanja
- ☐ Uredništvo ga je procijenilo prije objave
- ☐ Ništa od navedenog
- ☐ Ne znam

9. **Kada pretražujem specijalizirane baze podataka o svojoj temi, preporučljivo je koristiti terminologiju karakterističnu za tu bazu podataka. Kako bih ustanovio/la te pojmove, konzultirat ću (odaberite jedan odgovor):**

- ☐ Rječnik
- ☐ Tezaurus
- ☐ Internet pretraživač
- ☐ Ne znam

10. **Morate napisati seminar o temi *"Liječenje depresije".* Koja će vam strategija pretraživanja dati najmanji broj dokumenata? (odaberite jedan odgovor)**

- ☐ depresija i psihoterapija
- ☐ depresija ili psihoterapija ili antidepresivi
- ☐ depresija i psihoterapija i antidepresivi
- ☐ depresija
- ☐ Ne znam

11. **Koristili ste riječi "*poslovna pisma*" u pretrazi kataloga knjižnice. Računalo nije pronašlo niti jedan dokument. Što zaključujete? (odaberite jedan odgovor)**

- ☐ Knjižnica nema dokumenata o toj temi
- ☐ Nisam koristio/la prave riječi
- ☐ Svi su dokumenti o ovoj temi već posuđeni
- ☐ Sustav je pao
- ☐ Ne znam

12. **Kako bih pronašao/la više dokumenata o svojoj temi, mogu u pretragu uključiti sinonime. Za povezivanje tih sinonima koristim (odaberite jedan odgovor):**

- ☐ AND
- ☐ + (znak plus)
- ☐ NOT
- ☐ OR
- ☐ Ne znam

13. Kako biste pronašli sve dokumente o *Margaret Atwood* u katalogu knjižnice, pretraživao/la bih prema (odaberite jedan odgovor):

☐ Naslovu
☐ Izdavaču
☐ Temi
☐ Autoru
☐ Ne znam

14. U kojoj mjeri se navedene tvrdnje odnose na vas u trenutku kada pretražujete online ili izravno koristeći razne metode?

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Koristim razne sustave za pronalaženje informacija u različitim formatima	☐	☐	☐	☐	☐
2. Koristim se raznim klasifikacijskim i drugim sustavima (npr. Signature i kazala) u svrhu lociranja informacijskog izvora u knjižnicama ili drugim ustanovama	☐	☐	☐	☐	☐
3. Koristim specijalizirane online ili mjesno dostupne službe (npr. Međuknjižnična posudba, profesionalna udruženja, stručnjaci, praktičari)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Koristim upitnike, pisma, intervjue te druge oblike istraživanja u svrhu pronalaženja izravnih informacija potrebnih za moj rad	☐	☐	☐	☐	☐

15. Molimo označite u kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vaše ponašanje kada ste napravili pretraživanje i dobili rezultate.

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Procjenjujem količinu, vrsnoću i relevantnost rezultata pretraživanja kako bih shvati/la je li potrebno istražiti druge sustave ili metode ili napraviti drugačiju strategiju pretraživanja	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ponavljam pretraživanje ako je potrebno	☐	☐	☐	☐	☐
3. Stvaram sustav prema kojem organiziram dobivene informacije radi lakšeg snalaženja među njima (npr. Bilješkama, organizacijom članaka u foldere i slično)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Bilježim si bitne elemente određenog navoda kako bih se mogao kasnije pozvati na njega	☐	☐	☐	☐	☐
5. Koristim razne tehnologije za upravljanje odabranim i organiziranim informacijama	☐	☐	☐	☐	☐

16. U kojoj mjeri se slijedeće tvrdnje odnose na Vas kada koristite pronađene izvore za svoj rad?

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Glavne ideje izražavam vlastitim riječima i točno odabirem podatke koje prenosim	☐	☐	☐	☐	☐
2. Odabirem dijelove teksta koje ću doslovno citirati	☐	☐	☐	☐	☐
3. Uspoređujem informacije iz raznih izvora u svrhu procjene pouzdanosti, vjerodostojnosti, točnosti, autorstva, pravovremenosti i gledišta	☐	☐	☐	☐	☐
4. Uočavam predrasude, prijevare i manipulaciju	☐	☐	☐	☐	☐
5. Preispitujem postojanje mogućnosti da su iznesene informacije u literaturi pod utjecajem određenog konteksta (kulturoloških, fizičkih i drugih okruženja)	☐	☐	☐	☐	☐
6. Utvrđujem zadovoljavaju li pronađene informacije potrebe istraživanja ili informacijsku potrebu	☐	☐	☐	☐	☐
7. Koristim se svjesno odabranim kriterijima u svrhu utvrđivanja kontradikcija ili potvrde informacija pronađenih u drugim izvorima	☐	☐	☐	☐	☐
8. Istražujem razna gledišta pronađena u literaturi te donosim odluku o tome prihvaćam li takva gledišta ili ih odbacujem	☐	☐	☐	☐	☐
9. Ako zaključim da su mi za rad potrebne dodatne informacije preoblikujem svoje prvobitno pretraživanje kako bih dobio/la potrebne informacije	☐	☐	☐	☐	☐

17. Pronašli ste knjigu o Vašoj temi. Koji ćete dio knjige konzultirati da biste pronašli druge dokumente o toj temi? (odaberite jedan odgovor)

☐ Rječnik pojmova
☐ Index
☐ Bibliografiju
☐ Sadržaj
☐ Ne znam

18. Pronašli ste nekoliko Internet stranica koje se bave temom vašeg seminara. Koje od dolje navedenih karakteristika koristite kako biste procijenili kvalitetu internetske stranice i njenog sadržaja? (moguće odabrati više odgovora)

☐ Domena (npr. .edu, .hr, .com)
☐ Autor je poznat na svojem polju
☐ Odgovornost za stranicu je jasno naznačena
☐ Stranica je brzo dostupna
☐ Ne znam

19. U kojoj mjeri se sljedeći navodi odnose na Vaše ponašanje u slučaju kada biste trebali od svog seminara napraviti prezentaciju za potrebu poučavanja kolega na nastavi?

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Organiziram sadržaj sukladno svrsi i formatu rada ili aktivnosti (skice, sinopsisi)	☐	☐	☐	☐	☐
2. U prezentaciju uključujem citate i parafraze iz rada, imajući u vidu svrhu svog rada ili aktivnosti	☐	☐	☐	☐	☐
3. Koristim razne vrste formata (tekst, slike, audio/ video zapisi) iz izvornika i stavljam ih u novi kontekst	☐	☐	☐	☐	☐
4. Za vrijeme pripreme prezentacije vodim bilješke o aktivnostima vezanim za pretraživanje, vrednovanje i komuniciranje	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ugrađujem u prezentaciju komunikacijska načela i načela dizajna	☐	☐	☐	☐	☐
6. Za vrijeme pripremanja prezentacije, vodim računa o publici i prilagođavam stil tako da svima bude razumljivo	☐	☐	☐	☐	☐
7. Za vrijeme prezentacije priopćavam rezultate rada jasno i u stilu koji najviše odgovara potencijalnoj publici	☐	☐	☐	☐	☐

20. Označite u kojoj mjeri navedene izjave opisuju Vaše ponašanje po pitanja razumijevanja ekonomskih, legalnih i socijalnih aspekata informacija te njihovog etičkog i legalnog korištenje.

	Uvijek da	Uglavnom da	Niti da niti ne	Uglavnom ne	Uvijek ne
1. Legalno prikupljam, pohranjujem, dijelim/prosljeđujem tekst, podatke, slike ili zvuk	☐	☐	☐	☐	☐
2. Pokušavam ne preuzimati tuđe ideje i radove i prikazivati ih kao svoje (plagijat)	☐	☐	☐	☐	☐
3. Odabirem prikladan način za navođenje izvora	☐	☐	☐	☐	☐
4. Obavještavam one kojima prezentiram svoj rad o tome da imam dopuštenje korištenja materija zaštićenih autorskim pravom	☐	☐	☐	☐	☐

21. Pronašli ste članke u časopisu i internetske stranice koje daju različite poglede na trenutnu temu. Želite koristiti ove podatke kako biste napisali svoj rad. I kojem slučaju ili slučajevima trebate navesti izvor podataka? (moguće odabrati više odgovora)

- ☐ Kada doslovno kopiram odlomak iz članka u časopisu
- ☐ Kada doslovno kopiram odlomak s internetske stranice
- ☐ Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ u članku u časopisu
- ☐ Kada svojim riječima napišem o čemu je riječ na internetskoj stranici
- ☐ Niti u jednom od navedenih slučajeva
- ☐ Ne znam

HVALA NA SURADNJI!